

Ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn
på barnevernsinstitusjon

Universitetet
i Stavanger

Andrea Silvander

MASTER I SOSIALFAG

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Institutt for sosialfag

Universitetet i Stavanger

Mai 2022

Masterstudium i Sosialfag

Masteroppgave

SEMESTER:

Våren 2022

FORFATTER/ MASTERKANDIDAT:

Andrea Silvander

VEILEDER:

Ayan Abdi Mohamoud Handulle

TITTEL PÅ MASTEROPPGAVE:

Ungdommer med minoritetsbakgrunn på barnevernsinstitusjon

ENGLISH TITLE:

Youth with minority background in residential childcare homes

---

STIKKORD:

Ungdom med minoritetsbakgrunn, kulturkompetanse, kultur, barnevernsinstitusjon, miljøterapeut, akkulturasjon, kultursensitivitet, kulturalisering.

ANTALL SIDER: 67

STAVANGER

30. mai 2022

Andrea Silvander

Dato/År

Kandidatens navn

Forord

Denne masteroppgaven marker avslutningen på studietiden min gjennom fem år. Det å kombinere jobb, skole, venner og familie har vært utfordrende, men det er noe jeg aldri ville vært foruten. Masterstudiet og dette forskningsprosjektet har i mange tilfeller vært svært utfordrende, men jeg er takknemlig for all den kunnskapen jeg har tilnærmet meg, og ikke minst hvordan det har formet meg som menneske og barnevernspedagog.

Jeg vil rette en stor takk til min veileder Ayan Handulle som har motivert meg og genuint vist interesse for studien. Jeg setter stor pris på de faglige diskusjonene og hjelpen jeg har fått. Du har fått meg til å se oppgaven fra ulike perspektiver og kontinuerlig hjulpet meg på veien mot et ferdig resultat.

Jeg ønsker også å takke de fem miljøterapeutene som har stilt opp til intervju og som har satt av sin tid og energi for å ta del i studien. Jeg setter pris på deres innspill, ulike oppfatninger og spennende diskusjoner. Uten dere hadde det ikke blitt noen masteroppgave.

Tusen takk til mine medstudenter, venner og familie som har hjulpet meg med motivasjon, lange dager på lesesalen og språkvask. Og takk for at dere har minnet meg på å ha det gøy og å leve livet imellom slagene.

Sist, men ikke minst ønsker jeg å takke min bedre halvdel og snart samboer for at du alltid har troen på meg, selv når jeg ikke har det. Takk for at du har hatt forståelse og tålmodighet for at vi ikke har hatt mulighet til å være sammen den siste perioden. Langdistanseforhold er utfordrende, og ikke minst i en periode med masterskriving. Du er min viktigste støttespiller.

Stavanger, mai 2022

Andrea Silvander

Sammendrag

Formålet med studien baserer seg på å skape empiri på temaet minoritetsungdom på institusjon. Det er mye forskning på temaet minoriteter og barnevern, men dette dreier seg i hovedsak om barnevernstjenesten, og i lite grad om barnevernsinstitusjoner. Hensikten med forskningsprosjektet er derfor å rette fokus mot etniske minoriteter som bor på institusjon. Jeg ønsker å skape en bedre forståelse for hvordan det er å jobbe med denne gruppen, og belyse hvilke utfordringer som eventuelt kan oppstå i miljøterapeutenes arbeidssituasjon. Formålet er dermed at sosialarbeidere kan anvende empirisk forskning som et redskap i møte med ungdommer med minoritetsbakgrunn som bor på barnevernsinstitusjon, for å styrke miljøarbeidere og miljøterapeuters forståelse og praksis i møte med ungdommer og foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn.

Jeg har jeg valgt å rette inn forskningen mot hvordan miljøterapeuter opplever sin egen arbeidssituasjon i samhandling med minoritetsungdommer. Problemstillingen for studien lyder som følger: «Hvordan opplever ansatte ved barnevernsinstitusjoner sin egen rolle som miljøterapeut i møte med ungdommer med minoritetsbakgrunn?». Studien baserer seg på en kvalitativ metode, og jeg har samlet inn data gjennom semi-strukturerte livsverdenintervjuer. Funnene er analysert ved bruk av tematisk analyse. Fem miljøterapeuter ved barnevernsinstitusjoner, som har erfaring med ungdom med minoritetsbakgrunn har blitt intervjuet.

Den innhentede dataen for forskningsprosjektet viser at det er flere utfordringer knyttet til å arbeide med etniske minoriteter på barnevernsinstitusjon. Hovedfunnene indikerte at kulturforskjeller, språk, samarbeid med foreldre, akkulturasjon og kulturalisering var det mest utfordrende i møte med minoritetsungdom på barnevernsinstitusjon. Det viser seg at informantene er klar over disse aspektene ved arbeidet, samtidig som de har et avklart forhold til å jobbe med denne gruppen. Informantene la vekt på hvordan kulturalisering kan forekomme i arbeidet, og at det derfor er sentralt å være bevisst sin rolle, selv om de innrømmer at de kanskje ikke alltid klarer å gjøre dette selv. Funnene blir diskutert i lys av tidligere forskning og teoretiske perspektiver.

Abstract

The purpose of this research project is to create empirical research of the topic ethnic minority youth in residential childcare homes. There is already some research regarding ethnic minorities and child protective services, but little on this group in residential childcare homes. I therefore wish to shed light on the experiences that ethnic minorities encounter in residential childcare homes, and the challenges they may encounter. I also wish to create a better understanding of how social workers experience working with this group. The general intention for this research project is therefore to create a study that gives social workers the ability to use empirical research in their line of work. This can enhance the social workers understanding and practices when working with children and families with an ethnic minority background.

For this research project I have chosen to focus on the experiences of social workers at residential childcare homes that have worked with ethnic minorities. The research problem for this study reads as follows: “How do employees at residential childcare homes see their own role as a social worker when interacting with teenagers with a minority background?”. The study is based on a quantitative method, and the data will be collected through semi-structured interviews. The data is analyzed with the use of thematic analysis. Five social workers at different residential childcare homes have been interviewed.

The data collected for the research project shows that there are several challenges associated with working with ethnic minorities at residential childcare homes. The main findings indicated that cultural differences, language, cooperation with parents, acculturation and culturalization were the most challenging aspects when working with minority youth. It turns out that the informants are aware of these challenges, but at the same time have a clarified view on how to work with this group. The informants emphasized how culturalization can occur, and that it is therefore important to be aware of their role, even though they admit that they are not always able to do so themselves. The findings are discussed in the light of previous research and theoretical perspectives.

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING.....	8
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	8
1.2 FORMÅL, PROBLEMSTILLING OG SOSIALFAGLIG RELEVANS	8
1.3 AVGRENSNINGER.....	9
1.3.1 Barnevernsinstitusjon.....	10
1.3.2 Etniske minoriteter.....	10
1.4 OPPGAVENS OPPBYGGING.....	11
2. TIDLIGERE FORSKNING.....	12
2.1 MINORITETSUNGDOM PÅ INSTITUSJON	12
2.2 INSTITUSJONSARBEID MED ETNISKE MINORITETER	13
2.3 FORELDRERESTRIKSJONER OG NEGATIV SOSIAL KONTROLL	13
2.4 KULTURKOMPETANSE OG KULTURSENSITIVITET	14
3. TEORETISKE PERSPEKTIVER	15
3.1 MAKT.....	15
3.1.1 Definisjonsmakt.....	15
3.1.2 Kunnskap, makt og panoptikon.....	16
3.1.3 Tilhørighet.....	17
3.2 KULTURPERSPEKTIVET I BARNEVERNARBEID	18
3.2.1 Språkbarrierer	18
3.2.2 Profesjonell yrkesutførelse og kultur	18
3.2.3 Kulturalisering.....	19
3.2.4 Akkulturasjon	19
3.2.5 Norskhet	21
4. METODISK TILNÆRMING.....	22
4.1 VALG AV METODE.....	22
4.1.1 Kvalitativ metode og semi-strukturert livsverdenintervju.....	23
4.1.2 Fenomenologien i kvalitativ forskning.....	23
4.1.3 Hermeneutikken i kvalitativ forskning	24
4.1.4 Forforståelse	24
4.3 INNHENTING AV DATAMATERIALET	25
4.3.1 Utforming av intervjuguide.....	25
4.3.2 Utvalg.....	26

4.3.3 Datainnsamling.....	27
4.4 ANALYSE	28
4.4.1 Tematisk analyse.....	29
4.5 FORSKNINGSETISKE RETNINGSLINJER.....	30
4.5.1 Etisk Refleksjon og Personvern.....	30
4.5.2 Validitet og reliabilitet.....	31
5. PRESENTASJON AV FUNN	32
5.1 UTFORDRINGER I SAMHANDLING MED UNGDOM OG FORELDRE	32
5.1.1 Språk	32
5.1.2 Samarbeid med foreldre.....	33
5.1.3 Akkulturasjon	35
5.2 KULTURFORSKJELLER.....	36
5.2.1 Holdninger	36
5.2.2 Psykisk helse	37
5.3 KULTURSENSITIVITET I MILJØARBEID	38
5.3.1 Kultursensitivitet.....	38
5.3.2 Kulturalisering.....	40
6. DRØFTING.....	42
6.1 UTFORDRINGER I SAMHANDLING	43
6.2 KULTURELLE PERSPEKTIVER	47
7. AVSLUTNING.....	50
8. LITTERATURLISTE	52
9. VEDLEGG.....	57
9.1 INFORMASJONSSKRIV FOR STUDIEN	57
9.2 INTERVJUGUIDE	61
9.3 GODKJENNING FRA NSD	65

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

For denne studien er temaet ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn på barnevernsinstitusjon. Det er to hovedaspekter som ligger til grunn for å fordype meg i dette temaet. Den første bygger på kunnskap jeg har ervervet gjennom studietiden og gjennom arbeidserfaring. Jeg har fått en personlig interesse for dette temaet gjennom pensum, forelesninger og forskning som omhandler etniske minoriteter i barnevernet. Arbeidserfaringen med ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn har også bidratt til interessen for dette temaet. Jeg har jobbet på barnevernsinstitusjon, akuttsenter for ungdom og på transittmottak for enslige mindreårige asylsøkere. Gjennom disse erfaringene har jeg tilnærmet meg en dypere forståelse for kultursensitivitet og kulturkompetanse, samtidig som jeg har blitt mer bevisst på etniske minoriteters kulturelle verdier, praksiser og normer.

Den andre grunnen til at jeg ønsker å forske på etniske minoriteter på barnevernsinstitusjon dreier seg om det store fokuset denne gruppen har fått de siste årene, både i mediene, fra politikere og organisasjoner. Norge er i større grad enn før blitt et flerkulturelt samfunn. Ifølge Statistisk Sentralbyrå var det ved inngangen av 2022 i overkant av 1 million innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre bosatt i Norge (Statistisk sentralbyrå, 2022). Både min interesse og erfaring for det flerkulturelle samfunnet i barnevernssammenheng, og at temaet er svært dagsaktuelt har ført til ønsket om å fordype meg i hvordan ungdommer med minoritetsbakgrunn har det på barnevernsinstitusjon. Jeg ønsker også å bidra med mer forskning innenfor temaet, da jeg selv har savnet akademisk kunnskap som setter minoriteter på barnevernsinstitusjon i fokus.

1.2 Formål, problemstilling og sosialfaglig relevans

Hovedformålet med studien er å belyse hvordan sosialarbeidere på barnevernsinstitusjon opplever det å arbeide med etniske minoriteter. Denne gruppen har som nevnt vært i søkelyset over lang tid i barnevernssammenheng. Det vil derfor være interessant å finne ut av hvordan de som selv jobber med denne gruppen opplever ungdommenes situasjon. Med utgangspunkt i intervjuobjektene egne opplevelser har oppgaven som formål å svare på problemstillingen ved å se på eventuelle utfordringer. Problemstillingen for dette forskningsprosjektet lyder som følger: «Hvordan opplever ansatte ved barnevernsinstitusjoner sin egen rolle som

miljøterapeut i møte med ungdommer med minoritetsbakgrunn?» Det er også utformet et subspørsmål som vil bidra til å belyse studiens problemstilling «Hvordan opplever de ansatte å arbeide med etnisk minoritetsungdom, sett i lys av utfordringer som kan oppstå i arbeidet med denne gruppen?»

Studien har sosialfaglig relevans da minoritetsbefolkningen i Norge vokser, som igjen fører til at man i større grad enn tidligere møter denne gruppen i sosialt arbeid (Ihle, 2008, s. 43). Ifølge FOs (2019) yrkesetiske grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere er profesjonsutøverens rolle annerkjennelse av ulikhet og ikke-diskriminering, der blant annet kultur, språk, religion og tradisjoner er sentrale elementer som skal tas hensyn til. Det er også et mål å aktivt jobbe for å bekjempe forskjellsbehandling (FO, s. 4, 2019). Jeg mener dermed at tema for studien har sosialfaglig relevans. Den retter seg også mot sosialarbeidere på barnevernsinstitusjon og deres livsverden, som kan bidra til en bredere forståelse i møte med barn, ungdommer og familier med minoritetsbakgrunn.

1.3 Avgrensninger

Jeg har valgt å basere studien på miljøterapeuter på barnevernsinstitusjon sine egne opplevelser av å jobbe med ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn. Fordi tematikken er omfattende og kan bli sett fra mange ulike perspektiver er det viktig å avgrense hva jeg ønsker å finne ut av, slik at jeg kan undersøke utvalgte perspektiver i dybden. Perspektivet til ungdommene som selv bor på institusjon er åpenbart viktige, men på grunn av oppgavens omfang, tidsbegrensing og ressurser har jeg bevisst valgt å utelukke ungdommenes perspektiver, og heller innhente empiri gjennom de ansatte på barnevernsinstitusjon.

Det er også viktig å presisere at temaet ungdom med minoritetsbakgrunn på institusjon innebærer en rekke ulike undertemaer. Jeg har derfor valgt å vektlegge hvordan miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoner sin egen rolle som miljøterapeut i møte ungdommer med minoritetsungdom. Det er flere momenter som kunne vært interessant å inkludere, men som ikke vil bli tatt med i studien. Dette er både på grunn av oppgavens omfang og tiden jeg har til rådighet. Temaene som kunne vært fruktbare for studien om omfanget av oppgaven hadde vært større er maktforholdet mellom minoritet og majoritet, enslige mindreårige asylsøkere, inkludering av andre etniske minoritetsgrupper som romfolk

og samer, samarbeid med etniske minoritetsforeldre med barn på barnevernsinstitusjon eller hvordan tillit og relasjon påvirker arbeidet sett i lys av et minoritetsperspektiv.

1.3.1 Barnevernsinstitusjon

Jeg har valgt å avgrense forskningsprosjektet til å dreie seg om minoritetsungdom på barnevernsinstitusjon fordi det er lite forskning på dette feltet. Ifølge Barne-, unge-, og familiedirektoratet er en barnevernsinstitusjon et tilbud til unge som av ulike årsaker ikke lenger kan bo hjemme. Grunnene kan være at de har rusproblematikk, at de har utfordringer knyttet til atferd eller at foreldrene ikke har mulighet til å ivareta omsorgen til ungdommen av ulike grunner (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2020). Barn og unge på institusjon har rettigheter som er nedfelt i både barnevernloven (1992) og i forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevernsinstitusjon (2011). Et viktig prinsipp i institusjonsarbeid er barnets beste. Dette skal tas hensyn til i alle aspekter som berører ungdommenes hverdag på institusjon jf. rettighetsforskriften § 1. (Rettighetsforskriften, 2011, § 1) For dette forskningsprosjektet vil det ikke skilles mellom de ulike typene institusjoner hvor informantene jobber. Både atferds- og omsorgsinstitusjoner vil dermed være inkludert i denne studien. Det har heller ikke blitt satt noen avgrensinger for om ungdommene er på frivillig eller tvungen plassering. Bekgrunnen for denne avgjørelsen er at informantene har taushetsplikt og det er derfor ikke ønskelig at de gjør det mulig å identifisere ungdommene gjennom dataen som blir innhentet.

1.3.2 Etniske minoriteter

En etnisk minoritet kan defineres som en etnisk gruppe som utgjør et mindretall i et storsamfunn. Denne gruppen kan bli sett på som en egen folkegruppe, basert på kulturell- og etnisk bakgrunn, men kan også brukes om marginaliserte grupper. Personer med innvandringsbakgrunn, nasjonale minoriteter og urfolk går under begrepet etnisk minoritet (Sommerfelt & Schackt, 2021). I denne oppgaven har ingen av intervjuobjektene erfaring med de to sistnevnte gruppene. Dermed vil begrepet etnisk minoritet i denne studien bli referert til som innvandrere. Innvandrere vil både bli brukt om førstegenerasjonsinnvandrere, de som har innvandret til Norge, og annengenerasjonsinnvandrere, de som er barn av innvandrere. Gjennom prosjektet vil jeg bruke begrepene ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn og etnisk minoritetsungdom om hverandre. Disse begrepene vil da beskrive ungdommene som bor på barnevernsinstitusjon og som informantene har erfaring med.

1.4 Oppgavens oppbygging

Innledningskapittelet beskriver begrunnelsen for valg av oppgavens tema, problemstillingen og en nærmere utgreiing av studiens tematikk, samt formålet med studien, hvilke avgrensinger som har blitt satt og oppgavens oppbygging. Kapittel to vil inneholde tidligere forskning. Videre, vil det tredje kapitlet dreie seg rundt den teoretiske delen av oppgaven. Den inneholder kunnskap som vil gi et teoretisk grunnlag for studien, og som er hensiktsmessig å inkludere for å danne et helhetlig bilde av temaet. Kapittel fire omhandler den metodiske tilnærmingen jeg har valgt å bruke for prosjektet. Dette kapitlet består av valgt metode, begrunnelsen for valget av metode og den vitenskapsteoretiske tilnærmingen som er valgt. Videre vil den metodiske prosessen bli presentert, samt etisk refleksjon og metodiske overveielser. Kapittel fem vil presentere den innhentede empirien, og beskrive funnene som er gjort. I kapittel seks vil jeg deretter se funnene i lys av tidligere forskning og det teoretiske grunnlaget. Avslutningsvis vil kapittel syv presentere konklusjon og avsluttende bemerkninger, samt Implikasjoner for videre forskning.

2. Tidligere forskning

Dette kapittelet vil ta for seg tidligere forskning som vil være med på å belyse den teoretiske konteksten for studien. Forskningen vil også bidra med å forstå ulike perspektiver som kan påvirke samhandlingen mellom miljøterapeuter og ungdom med minoritetsbakgrunn på institusjon. Subspørsmålet for studien går ut på å undersøke om miljøterapeutene opplever det utfordrende å jobbe med etnisk minoritetsungdom, og eventuelt hvilke utfordringer de møter i dette arbeidet. Som nevnt er det mye forskning på temaet minoriteter og barnevern, men dette dreier seg i hovedsak om møter med minoritetsfamilier i det kommunale barnevernet.

Forskningen jeg har valg å bruke for dette forskningsprosjektet vil dermed omhandle det å bo på barnevernsinstitusjon, hvordan ansatte opplever å arbeide med etnisk minoritetsungdom, foreldrerestriksjoner og negativ sosial kontroll og kulturkompetanse og kultursensitivitet.

Arbeidet på institusjon har mye til felles med andre former for sosialt arbeid. Mye av forskningen og teorien som blir presentert vil derfor være gjeldende både for sosialt arbeid og barnevernstjenesten, da det som nevnt er lite forskning på minoritetsungdom på barnevernsinstitusjon.

2.1 Minoritetsungdom på institusjon

Barneombudet kom i 2020 med en rapport som omhandler barn som bor på barnevernsinstitusjon. Det er mange ulike grunner til at barn og unge blir plassert på institusjon. Det de fleste av ungdommene har til felles er at de har hatt en utfordrende barndom som er preget av ulike risikofaktorer. Barneombudet hevder at det å ha minoritetsbakgrunn kan være en risikofaktor i seg selv, samt at flere etniske minoriteter har opplevd krig og flukt (Barneombudet, 2020, s. 18). Det har også lenge vært en oppfatning at barn og ungdom med minoritetsbakgrunn er overrepresentert i barnevernsstatistikken, spesielt på barnevernsinstitusjon. Tall fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet viser at forholdsvis 93 norskfødte barn med innvandrerforeldre og 223 barn med innvandrerbakgrunn var plassert utenfor hjemmet i Norge ved utgangen av 2020. I tillegg var det 92 barn som hadde én utenlandsfødt forelder. Hvis man ser på disse tallene per 1000 innbygger under 18 år viser det seg at 4,4 hadde innvandrerbakgrunn, i motsetning til 0,7 hos de etnisk norske. (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2022). Disse tallene inkluderer derimot også enslige mindreårige flyktninger, noe som gjør at oppfatningen om at etniske minoriteter er overrepresentert kan tolkes som misvisende.

2.2 Institusjonsarbeid med etniske minoriteter

Arbeidet med ungdommer på barnevernsinstitusjon er en sentral del av barnevernsarbeid, noe som innebærer flere utfordrende problemstillinger knyttet til å jobbe med barn og unge med etniske minoritetsbakgrunn og deres familier. Rugkåsa et al. (2015) har gjennomført en kasusstudie som tar for seg barnevernsarbeidere i møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn. Hovedfunnene fra kasusene dreide seg om omsorgsutøvelse og oppfølging på både institusjon og i barnevernstjenesten, bekymring knyttet til barnet og bekymring knyttet til foreldrenes omsorgskompetanse (Rugkåsa et al., 2015, s. 101). Det blir dermed stilt spørsmål ved hvorvidt barnevernsarbeidere, med den makten de innehar, tar for gitt at de definerer situasjonsforståelsen og aktivt handler ut ifra sin egen forståelse. (Rugkåsa et al., 2015, s. 103). Ut ifra et barnevernsperspektiv vil derfor aspekter som profesjonell omsorg, tilhørighet, kulturens betydning i omsorgsutøvelse og regulering av atferd sees som sentrale i arbeidet med minoriteter på barnevernsinstitusjon. Måten barnevernsarbeidere forstår god omsorg på og anvender dette i sin omsorgsutøvelse kan dermed vise seg å ikke stemme overens i arbeidet med ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn. Grunnen til dette er fordi det tattforgitte kombineres med miljøterapeutenes makt (Rugkåsa et al., 2015, s. 102-103).

2.3 Foreldrerestriksjoner og negativ sosial kontroll

Alle som bor i Norge har rett til å leve frie og selvstendige liv. Dette er også et hovedfokus i integreringspolitikken i Norge. Foreldrerestriksjoner er den innflytelsen eller kontrollen som blir utøvd over deres barn gjennom ulik påvirkning. Nordisk forskning viser at minoritetsforeldre i større grad enn norske foreldre utøver kontroll og setter begrensninger for sine barn (Smette et al., 2022, s. 5; Friberg & Bjørnset, 2019, s. 60). Begrepet sosial kontroll forstås som å rette atferd eller påvirke andre til å oppføre seg på en viss måte fordi deres handlinger blir sett på som «feil» i forhold til hva som er normen i samfunnet (Uglevik, 2019, s. 14). Ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn i barnevernet kan med dette oppleve å få deres frihet, identitet, livsutfoldelse, seksualitet og deres valg begrenset. Ifølge Friberg & Bjørnssens (2019) rapport fortalte ungdommene om en negativ sosial kontroll fra foreldrene som la store begrensninger for deres liv. Denne sosiale kontrollen bidrar til utfordringer i sammenheng med å delta i det norske samfunnet. Graden av forelderrestriksjoner påvirkes av ulike forutsetninger: Hvilket land foreldrene kommer fra, kulturelle forhold, hvor lenge de har oppholdt seg i Norge, skoleprestasjoner (da i form av forhandlingskapital), hvor religiøse

foreldrene er og ungdommens kjønn (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 67). Disse restriksjonene truer ungdommenes frihet i stor grad, samtidig som det fra foreldrenes side dreier seg om beskyttelse. På tross av at foreldrene mener det beste for sine barn er det en fin linje mellom beskyttelse og kontroll som er vanskelig å definere (Smette et al., 2022, s. 5).

Foreldre restriksjonene disse ungdommene opplever kan også få konsekvenser fra et samfunns- og folkehelseperspektiv. De som blir utsatt for foreldrerestriksjoner eller negativ sosial kontroll kan få nedsatt fysisk og psykisk helse som kan få langvarige konsekvenser (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 55).

2.4 Kulturkompetanse og kultursensitivitet

Barnevernsarbeidet blir ofte omtalt som det flerkulturelle barnevernet, dette fordi barn og unge med etnisk minoritetsbakgrunn er overrepresentert i barnevernsstatistikken (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2022). De kulturelle forskjellene som kommer som et resultat av denne økningen kan sees i sammenheng med sosialarbeiderens kulturkompetanse. Kulturkompetanse blir definert som «evne[n] til å samhandle effektivt med folk fra forskjellige kulturer» (Jávo, 2010, s. 154). Det blir også trukket frem fire ulike faktorer som må være til stede for å kunne definere kultursensitivitet. Disse består av bevissthet om eget kulturelt syn, et aksepterende forhold til kulturforskjeller, kjennskap til ulike kulturer og evnen til å arbeide tverrkulturelt (Jávo, 2010, s. 154). I sosialt arbeid har det vært lagt vekt på å erverve seg kunnskap om ulike minoritetsgruppers kulturelle verdier, normer og praksiser, for å øke sosialarbeidernes kompetanse innenfor feltet (Rugkåsa, 2018, s. 180). Forskning har vist at kultursensitivitet både kan ha positive og negative sider (Berg og Paulsen, 2021, s. 25). Man kan med andre ord ta avgjørelser som er «for mye» eller «for lite» kultursensitive. Hvis en sosialarbeider er for lite kultursensitiv kan dette resultere i at man tar avgjørelser som ikke tar hensyn til brukerens kulturelle bakgrunn. Hvis man er for kultursensitiv kan det føre til at man aksepterer handlingene til minoriteter som man kanskje ikke ville akseptert i majoritetsbefolkningen (Berg & Paulsen, 2021, s. 25).

3. Teoretiske perspektiver

Tema for denne studien handler om hvordan miljøterapeuter opplever å arbeide med ungdom på barnevernsinstitusjon som har etnisk minoritetsbakgrunn. I dette kapitlet vil det dermed bli redegjort for teoretiske perspektiver og hvilken betydning de har i denne studiens kontekst. Den teoretiske delen av oppgaven vil gå nærmere inn på temaer som omhandler etniske minoriteter på barnevernsinstitusjoner. Dette er for å bygge opp under videre diskusjon av den innhentede empirien. Temaene valgt for de teoretiske perspektivene er samhandling, makt og kunnskap om etniske minoriteter.

3.1 Makt

Makt er relevant for denne studien da maktforholdet mellom barnevernet og bruker ofte kan være skjevt, og da spesielt i møte med etniske minoritetsfamilier (Skytte, 2008, s. 110). Barnevernet har mye makt, og det er en krevende jobb å utøve den. Makt i barnevernsarbeid skal forvaltes på en god måte for å overholde prinsippet om barnets beste. Dette gjelder også omsorgsarbeidet på barnevernsinstitusjon da det innebærer maktutøvelse og kontroll over ungdommenes liv. Barn og unge som bor på institusjon har som nevnt spesielle rettigheter som skal tas hensyn til. Dette er nedfelt i forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevernsinstitusjon (Rettighetsforskriften, 2011). Det er dermed lovfestet at den makten og tvangen de ansatte på institusjon utøver er regulert, og setter grenser for hva som er lov og ikke. Dette innebærer tvangsmedisinering, fysisk refsing, isolasjon og mekaniske tvangsmidler. Det er heller ikke lov å på annen måte utøve fysisk tvang eller makt som et middel for å straffe, behandle eller oppdra beboerne jf. § 13. Det er derimot lov å bruke tvang hvis det er nødvendig jf. rettighetsforskriften § 1. som sier noe om hensynet til å gi forsvarlig omsorg og behandling (Rettighetsforskriften, 2011, §§ 1, 13).

3.1.1 Definisjonsmakt

På tross av at makten og tvangen er lovregulert betyr ikke dette at maktforholdet mellom de ansatte og ungdommene ikke er skjevt. En form for makt blir beskrevet av Erving Goffman som definisjonsmakt. Dette begrepet blir brukt når en part har kontroll over et annen parts persepsjon eller oppfatning. Den som sitter på definisjonsmakten, endrer eller påvirker hvordan en annen opplever sin virkelighet. Goffman problematiserer hvordan de som blir utsatt for denne type kontroll ofte ikke er en del av majoriteten, noe som kan føre til at deres

autonomi begrenses (Rogers, 1977, s. 92). I Norge er det nettopp etniske nordmenn som har definisjonsmakten. Dette medfører at institusjoner, da for eksempel en barnevernsinstitusjon kan stille krav og iverksette påbud som gjelder for alle, da også minoritetsfamilier. Dette betyr at innvandrere må innordne seg etter norske og vestlige verdier (Dahl, 2019). Eide et al. (2015) påpeker at det finnes definisjonsmakt på barnevernsinstitusjoner, og at ansatte ofte ikke er oppmerksomme på ungdommenes egne opplevelser. Dette som et resultat av at de ikke er klar over sin egen maktposisjonen i omsorgsarbeidet, og deres makt til å definere situasjoner som kan oppstå. (Eide et al., 2015, s. 69). Det er derfor essensielt for ansatte på barnevernsinstitusjon å være bevisst sin maktposisjon i samhandling med ungdommene, da makten kan påvirke omsorgsarbeidet.

3.1.2 Kunnskap, makt og panoptikon

Foucault (1994) sitt syn på moderne makt dreier seg om hvordan institusjoner og de som innehar makt påvirker individene i et samfunn. Denne type makt er nært knyttet til kunnskap, og Foucault poengterer hvordan makt og viten anvendes gjennom sosial kontroll ved institusjoner i samfunnet og blir beskrevet som en form for politisk kontroll (Fraser, 2009, s. 275-276). Dette betyr at vår måte å forstå fenomener på gir oss makt, samtidig som man er nødt til å inneha makt for å tilnærme seg kunnskap. Dette sirkulære forholdet mellom makt og kunnskap er nært knyttet til de sosiale forholdene i samfunnet (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s. 22).

Disiplinærmakten ble utviklet med det formål å erstatte vold- og våpenmakt med en mildere, mer overordnet makt som tar utgangspunkt i synlighet og overvåking. Denne formen for makt avhenger ikke av at den som utøver makten er til stede og synlig, da praksiser i samfunnet skaper en følelse av overvåking som med tid blir internalisert hos de som blir utsatt for denne type makt (Fraser, 2009, s. 277). Foucault hevdet at denne makten kjennetegnes ved observasjon, hierarki og med en tilnærming som er ovenfra og ned. Fordi samfunnet har innlemmet disse praksisene oppfører individene seg forutsigbart, fordi deres tankegang kontinuerlig omstilles (Fraser, 2009, s. 278). Disiplinærmakten har videre utviklet seg til en mer subtil form for makt, med en nedenfra og opp tilnærming. Denne type makt beskriver Foucault som panoptikonet. Denne måten å forstå makt på tar utgangspunkt i et vaktårn i et fengsel. Fra vaktårnet kan fengselsbetjentene overvåke de innsatte kontinuerlig. Selv når de innsatte ikke blir overvåket har de en antakelse om at de blir fulgt med på, og handler dermed ut ifra dette utgangspunktet. Handlingene deres er dermed internalisert, fordi de hele tiden er

bevisst på at noen følger med (Fraser, 2009, s. 277). Tembo et al. (2020) gjennomførte et forskningsprosjekt som dreier seg om hvordan foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn opplevde makt i møte med velferdsinstanser i Norge. Foreldrene beskriver at de føler seg kontrollert og overvåket av de norske velferdsinstansene, da særlig av barnevernet. De fortalte også at samhandlingen førte til en følelse av avmakt, der de kontinuerlig måtte oppføre seg bra for å tilfredsstille de ansatte (Tembo et al., 2020, s. 5). Beskrivelsene til disse foreldrene kan sees i sammenheng med disiplinærmakt og panoptikonet, da maktforholdet skjer implisitt og foreldrene kjenner på en følelse av konstant overvåking. Dette kan sees som fruktbart for studien da man kan trekke paralleller mellom foreldre til barn som er i kontakt med barnevernet og foreldre som har barn som bor på barnevernsinstitusjon.

3.1.3 Tilhørighet

Tilhørighet er et sentralt tema sett fra et minoritetsperspektiv. Første- og annengenerasjons innvandreres hverdagsliv er preget av å finne tilhørighet i en situasjon der normer, praksiser og idealer motstrider hverandre fra ulike hold (Aarset, 2020, s. 48). Yuval-Davis (2006) beskriver tre ulike måter å forstå hvordan tilhørighet blir konstruert. Den første forståelsen knyttes opp til ulike identiteter. Dette dreier seg om at hvert individ har visse identiteter som kan dreie seg om kjønn, etnisitet, legning og økonomisk- og/eller sosioøkonomisk kapital. Hvilke kategorier man tilhører eller identifiserer seg med er med på å avgjøre graden av makt individet innehar (Yuval-Davis, 2006, s. 199-200). Den andre forståelsen går ut på hvordan individet selv forholder seg til individuelle egenskaper, men kan også knyttes direkte eller indirekte til gruppetilhørighet. Dette innebærer for eksempel kulturelle, religiøse, nasjonale eller etniske grupper (Yuval-Davis, 2006, s. 202). Den tredje forståelsen omhandler de etiske og politiske aspektene ved tilhørighet. Det blir tatt utgangspunkt i hvordan de førstnevnte forklaringene blir verdsatt og dømt (Yuval-Davis, 2006, s. 203). Disse forståelsene av begrepet viser hvor komplekst det kan være å høre til. Å komme til et nytt land fører med seg utfordringer, da individene må finne seg selv i en ny hverdag. De politiske aspektene ved tilhørighet skaper også nye forventninger om rollene som er utdelt. De må finne nye måter å være sønn, datter eller foreldre på, men også å finne seg selv i en ny klassebakgrunn. Aarset (2020) hevder at dette kan få konsekvenser og skape problemer mellom generasjonene i en familie. Det kan også komme utfordringer knyttet til en ny måte å forstå lydighet på, og det å finne seg selv (Aarset, 2020, s. 59). Videre kan måten barnevernet og andre velferdsinstanser

møter etniske minoriteter på påvirke deres oppfatning av tilhørighet, de kan føle seg stigmatisert og det kan påvirke hierarkiet i familien (Tembo et al., 2020, s. 5)

3.2 Kulturperspektivet i barnevernsarbeid

3.2.1 Språkbarrierer

«Tillit forutsetter en trygg relasjon, og en trygg relasjon forutsetter god kommunikasjon. Dette gjør at språk og kommunikasjon blir helt sentralt i all samhandling» (Berg & Paulsen, 2021, s. 13). Ettersom språk er en grunnleggende faktor i samhandling med etniske minoriteter, er det ikke overraskende at det oppstår språklige misforståelser og utfordringer knyttet til språklige minoriteter i barnevernsarbeidet (Berg & Paulsen, 2021, s. 13). Tidligere forskning fra Norge og England viser at barnevernspedagoger i stor grad synes det er utfordrende å arbeide med familier med etnisk minoritetsbakgrunn når de ikke har et felles språk. Videre viste det seg at disse språkbarrierene førte til informasjonssvikt, at det ble vanskeligere å bygge relasjon og at det skapte mistillit mellom de ansatte og foreldrene (Križ & Skivenes, 2010, s. 1358).

Christiansen (2015) har gjennom sin forskning vist at kommunikasjon mellom de ansatte og foreldrene har stor betydning for om de har tillit til barnevernet og om de er fornøyde med jobben de ansatte gjør (Christiansen, 2015, s. 129).

3.2.2 Profesjonell yrkesutførelse og kultur

Miljøarbeid på barnevernsinstitusjoner er preget av både faglige og etiske dilemmaer knyttet til moral og verdier. Skytte (2008) hevder at et av de viktigste kvalitetskravene på en institusjon der etniske minoritetsungdom er plassert er at personalet er klar over at Norge er et multikulturelt samfunn og at de har et avklart forhold til den kulturelle kompleksiteten i samfunnet. Det er essensielt for institusjonen å veilede og støtte ungdommen i hvordan ulike aspekter i det multikulturelle samfunnet fungerer, da spesielt knyttet til språk, kultur, religion og etnisitet. Det er en forutsetning at de ansatte er åpne og anerkjenner ungdommens kulturelle bakgrunn, men også andre mennesker med minoritetsbakgrunn. (Skytte, 2008, s. 246-247). De ansattes forståelse og oppfatning av kulturperspektivets betydning er svært sentralt, og kan sees i lys av de ansattes kunnskapsforståelse og praksis. Eide et al. (2015) har gjennomført en kasusstudie der de ser nærmere på hvordan kultur og integrering påvirker omsorgsutøvelsen på institusjon. Det blir beskrevet hvordan omsorgen som blir gitt, direkte kan kobles til de ansattes forståelse av kulturens betydning i miljøterapi. I vurderinger som omhandler etniske minoriteter på institusjon er det flere hensyn som er viktige å ta med i

vurderingen når man skal bruke en kultursensitiv tilnærming. På tross av dette, fant de ut av at mange av deltakerne la vekt på kulturelle forskjeller, fordi fokuset er rettet mot ungdommenes bakgrunn. Med andre ord blir hovedfokuset den kulturelle bakgrunnen, og det legges mindre vekt på utvikling og den psykososiale situasjonen. «Klassebakgrunn, i situasjoner hvor man søker generalisert kunnskap om kultur- og landbakgrunn kan være mer avgjørende for hvilken kunnskap som overføres enn nasjonalitet og etnisk tilhørighet» (Eide et al. 2015, s. 65-66).

3.2.3 Kulturalisering

I alt sosialt arbeid skal det rettes fokus mot å hjelpe og bistå utsatte og marginaliserte grupper (Berg & Ask, 2011, s. 61). Etniske minoriteter er en gruppe som ofte blir kategorisert på denne måten, noe som fører til at sosialarbeidere ofte kan ha fordommer eller stereotyper mot gruppen som helhet. Etniske minoriteter kan også oppleve at deres kulturelle bakgrunn brukes som en entydig årsaksforklaring når de møter velferdstjenestene (Berg & Ask, 2011, s. 61). Rugkåsa (2018) retter kritikk mot kulturkompetanse-diskurser i sosialt arbeid. Kritikken dreier seg om hvordan det arbeides med etniske minoriteter og hvilke aspekter av kultursensitivitet og kulturkompetanse som vektlegges i sosialt arbeid. I både utdanning og praksis har det vært rettet fokus mot å tilegne seg kunnskap om etniske minoriteters kultur for å øke sosialarbeideres kompetanse. Rugkåsa (2018) poengter at kulturkompetanse er viktig, men at det er måten man bruker den på som er sentralt. Kulturkompetanse-diskursen kan fort forenkle kultursensitivitet til en generell og diffus kompetanse som er målbar og statisk. Dette kan føre til at man generaliserer en hel gruppe, og bruker deres kulturelle bakgrunn som en forklaring på hvorfor de har et sosialt problem, framfor å se enkeltindividets utfordringer (Rugkåsa, 2018, s. 184). Med dette menes det at etniske minoriteters sosiale problemer ofte blir oppfattet som et kulturelt problem og som en entydig årsaksforklaring, snarere enn et individproblem. Kultursensiviteten kan også ta for stor plass i samhandling med etniske minoriteter. Dette kan føre til at man handler annerledes i møte med «de andre» fordi man allerede har en forståelse for hva som er god omsorg for en viss gruppe basert på kulturell bakgrunn (Rugkåsa, 2018, s. 181).

3.2.4 Akkulturasjon

Begrepet akkulturasjon beskriver et individs opplevelse av å tilpasse seg en annen kultur. Tidligere har akkulturasjon i hovedsak dreid seg om innvandrere som erverver majoritetens kultur, språk, verdier og handlingsmønstre. (Holm-Hansen et al., 2007, s. 39). Dette betyr at innvandrere tilnærmer seg trekk og får en økt tilhørighet til det samfunnet de nå er blitt en del

av. Begrepet akkulturasjon har i dag fått en bredere betydning, da det ikke bare blir lagt vekt på minoritetens tilnærming til majoritetssamfunnet, men også deres forhold til egen tradisjonell kultur. Holm-Hansen et al. beskriver dette som en «to-kulturalitet» (Holm-Hansen et al., 2007, s. 39). Et viktig poeng i barnevernssammenheng er at akkulturasjonen mellom foreldre og ungdommer skjer i ulikt tempo og på ulikt vis. «Ujevn akkulturasjon innad kan skape indre forstyrrelser i familien, som i noen tilfeller kan føre til problemer og atferd som kommer inn under barnevernlovgivningens virkefelt» (Holm-Hansen et al., 2007, s. 39). I studien «International Comparative Study of Ethnocultural Youth» fant forskerne ut at det var et skille mellom foreldrene og deres barn, der barna opplever å ha mer frihet enn hva deres foreldre opplevde. Slike generasjonskonflikter ser ut til å forsterkes – og være et resultat av – akkulturasjon. Konfliktene øker også i takt med distansen mellom barnas og foreldrenes akkulturasjonsnivå (Aarset et al., 2008, s. 18).

Det er dermed store ulikheter mellom hvordan unge minoriteter akkulturerer og hvor godt de tilpasser seg denne prosessen. Barry (1997) har utarbeidet en modell som viser hvordan akkulturasjonsprosesser kan påvirke individet. Utgangspunktet for dette rammeverket er to spørsmål: I hvilken grad er det viktig å integrere seg i den nye kulturen, og i hvilken grad er det viktig å beholde sin egen? Ut ifra disse spørsmålene er det utarbeidet fire ulike strategier for akkulturasjon som blir betegnet som integrasjon, assimilering, separasjon og marginalisering (Barry, 1997, s. 9). Integrasjon innebærer at man bevarer sin egen kultur, men at man også ønsker å innlemme seg i majoritetskulturen. Ifølge Aarset et al. er det denne gruppen som klarer seg best og utgjør omtrent 25 prosent av norske ungdommer.

Assimilasjon er de ungdommene som velger vekk sin egen kultur fremfor majoritetskulturen. Denne gruppen utgjør 15 prosent av norske ungdommer, og er en av gruppene som ikke klarer seg spesielt godt. Separasjon kan sies og være det motsatte av assimilasjon. Denne gruppen ønsker ikke å ta til seg majoritetssamfunnets kultur i det hele tatt, og nettverket deres består av mennesker fra samme kultur. Disse klarer seg bra på de fleste områder utenom integrering i skole og samfunn. Dette er den største gruppen ungdommer i Norge og er på rundt 30 prosent. Den siste akkulturasjonsstrategien er marginalisering. Disse ungdommene ønsker verken å ta del i minoritets- eller majoritetskulturen. Disse kjenner seg ikke hjemme i noen av kulturene, og tall viser at de har nedsatt livskvalitet og har vanskelig for å tilpasse seg samfunnet. Denne gruppen utgjør omtrent 30 prosent av norske ungdommer med minoritetsbakgrunn (Aarset et al., 2008, s. 19).

3.2.5 Norskhet

Fordi det norske samfunnet i større og større grad utvikler seg til et multikulturelt samfunn, er det dermed legitimt å stille spørsmål ved hva norskhet betyr. Vassenden (2011) tar for seg et analytisk rammeverk som beskriver norskhet gjennom ulike motstridene og overlappende diskurser. Graden av norskhet blir dermed beskrevet gjennom fire hovedaspekter som må tas i betraktning. Det første er statsborgerlig norskhet som dreier seg om nasjonalitet og identitet knyttet til et land. Forståelsen av nasjonalitet er svært individuell da opphav, felles historie, kulturelle skikker og tradisjoner er faktorer som påvirker graden av norskhet (Vassenden, 2011, s.160). Den andre baserer seg på norskhet som hvithet. Hvithet handler om hvit identitet og at man ikke er nødt til å tenke over sin rasemessige posisjon i lys av maktforholdene i samfunnet (Vassenden, 2011, s. 160). Den tredje handler om etnisk norskhet. Dette teoretiske aspektet tar for seg forholdet mellom nasjon og etnisitet, og legger vekt på historie, arv, kategorier og landegrenser (Vassenden, 2011, s. 160). Det siste teoretiske aspektet er kulturell norskhet, som dreier seg om alle aspektene ved kultur og dens underopposisjoner (Vassenden, 2011, s. 177).

4. Metodisk tilnærming

Dette kapittelet vil ta for seg den metodiske tilnærmingen som er valgt for forskningsprosjektet. Innledningsvis vil det komme en kort beskrivelse av kvalitativ metode og hvilke valg som ligger til grunn for valg av metode. Videre vil det bli redegjort for den vitenskapsteoretiske tilnærmingen som baserer seg på fenomenologi og hermeneutikk. Deretter vil den metodiske prosessen bli presentert. Denne delen består av intervjuguide, utvalg, datainnsamling, transkribering og analyse. Det vil også bli redegjort for metodiske overveielser, etisk refleksjon og personvern. Formålet med dette kapittelet er å beskrive den metodiske tilnærmingen så detaljert som mulig, slik at forskningen som er gjort kan bli etterprøvd.

4.1 Valg av metode

Når problemstillingen er bestemt er det avgjørende å finne en framgangsmåte, en metode, for å samle inn den nødvendige dataen. En tydelig dokumentert metode er viktig, slik at forskningen senere kan etterprøves. Dalland siterer sosiologen Vilhelm Aubert som definerer metode som "(...) en framgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap" (Dalland, 2012, s. 111). Når man skal velge en metode for forskningsprosjektet er det viktig å forsikre seg om at metoden som er valgt er den mest adekvate for å belyse problemstillingen. For dette forskningsprosjektet ønsker jeg å finne ut hva ansatte selv tenker om egen situasjon i møte med minoritetsungdom. Metoden for dette prosjektet er kvalitativ metode med intervju som datainnsamling. Bakgrunnen for valget baserer seg på at dette er den ideelle metoden, da det jeg ønsker å finne ut av bygger på ansattes egne opplevelser som ikke lar seg måle. Jeg opplever også at man får en dypere forståelse for de ulike temaene ut ifra sammenheng og helhet. Ulemper ved denne fremgangsmåten er at den kun vil fange opp et relativt lite utvalgs livsverden, som kanskje ikke vil være representativt for alle miljøterapeuter som jobber med minoritetsungdom. Det ble også vurdert å bruke den kvantitative forskningsmetoden, med undersøkelse som datainnsamlingsmetode. Det hadde vært interessant å innhente data fra et stort utvalg som ville gitt et mer målbart resultat. Utfordringen ved å gjøre dette, sett i lys av problemstillingen er at den bygger på mellommenneskelige forhold. Jeg ønsker å tilnærme meg en dypere forståelse for de ansattes opplevelser i møte med minoritetsungdom, framfor å vektlegge utbredelse og antall.

4.1.1 Kvalitativ metode og semi-strukturert livsverdenintervju

For dette forskningsprosjektet har jeg valgt å benytte meg av kvalitativ metode. I motsetning til kvantitativ metode som baserer seg på målbare enheter, handler kvalitative metoder om å forstå mening og opplevelser som ikke lar seg måle (Dalland, 2013, s. 112). Kvalitativ metode bygger på betydning og å gå i dybden på et fenomen fra et mindre utvalg. Til gjengjeld innhenter man mye informasjon som bidrar med å forstå mellommenneskelige forståelser av sosiale fenomener. Dette kan gjøres gjennom observasjoner, intervjuer eller tolkning av tekst (Thagaard, 2013, s. 17). I motsetning til den kvantitative metoden er ikke målet å kvantifisere dataen og få et gjennomsnitt eller et målbart svar. Meningsfortolkningen skal med andre ord ikke være eksakt, men søker heller å forstå enkeltindivider gjennom beskrivelser. «[Det kvalitative] intervjuet sikter mot nyanserte beskrivelser av den intervjuedes livsverden gjennom ord og ikke tall» (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 47).

Jeg har valgt å benytte meg av et semi-strukturert livsverdenintervju som datainnsamlingsmetode. Denne typen forskningsintervju er adekvat å bruke når forskeren ønsker en dypere forståelse av intervjuobjektens livsverden. Målet er å undersøke og forstå et tema ut ifra menneskers erfaringer, valg og deres opplevelse av verden, for så å tolke betydningen av disse beskrivelsene (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 20). Man får dermed et nærmere og mer personlig bilde av det man studerer, fordi intervjuobjektene har mulighet til å forklare hvordan de opplever egen situasjon, og hvordan de selv vurderer sine egne erfaringer (Thagaard, 2013, s. 13). Denne type intervjuform kjennetegnes ved at det ligner mer en samtale, snarere enn et intervju. Samtalen må være planlagt, men samtidig fleksibel, derav navnet semi-strukturert. Det er derfor avgjørende å inkludere en intervjuguide. Denne skal inneholde temaer med åpne spørsmål som skal besvare de tematiske og dynamiske dimensjonene av studien (Kvale & Brinkmann, 2018, s.163-166). Grunnen til at jeg valgte å benytte meg av et semi-strukturert livsverdenintervju er for å innhente åpne beskrivelser av intervjupersonenes livsverden og fortolkninger. Dette vil resultere i en studie som bygger på ekte og åpne opplevelser, der det ikke har blitt lagt føringer for hva jeg ønsker å finne svar på.

4.1.2 Fenomenologien i kvalitativ forskning

Fenomenologien ble i sin tid sett på som en filosofi, men har i senere tid blitt mer benyttet som en tilnærming i kvalitativ forskning. Den fenomenologiske tilnærmingen tar utgangspunkt i å forstå fenomener ved hjelp av det vi oppfatter gjennom sansene våre. Når man bruker den fenomenologiske tilnærmingen i et forskningsprosjekt ønsker man å samle

empiri basert på hvordan intervjupersonene konkret opplever sin situasjon, fra deres eget perspektiv (Dalland, 2012, s. 57). Det semi-strukturerte livsverdenintervjuet sees ofte i sammenheng med fenomenologien og målet er å beskrive den innsamlede dataen så presist som mulig, framfor å analysere og forklare. «Denne formen for intervju søker å innhente beskrivelser av intervjupersonenes livsverden, og særlig fortolkninger av meningen med fenomenene som blir beskrevet» (Kvale & Brinkmann, 2012, s. 46). Et annet viktig aspekt ved den fenomenologiske tilnærmingen er å sette egen forforståelse i parentes. Dette vil si at man i størst mulig grad skal tolke den innsamlede dataen så objektivt som mulig, da det informantene forteller er sant for dem. Vi må se bort ifra det vi mener er vitenskapsbasert eller «sunn fornuft», slik at vi kan beskrive fenomenene på en nøytral måte. Med andre ord er verden slik den blir beskrevet av intervjupersonene, og vi må sette omverden i annen rekke (Kvale & Brinkmann, 2012, s. 46).

4.1.3 Hermeneutikken i kvalitativ forskning

Tidligere var hermeneutikken ofte assosiert med tolkning av gamle tekster, men benyttes i dag til undersøkelser der man til dels fortolker og til dels forklarer. Hermeneutikk baserer seg i hovedsak på å forstå menneskets atferd, tanker og følelser gjennom ytringer og handlinger. «Hermeneutikken handler om å fortolke meningsfulle fenomener og å beskrive vilkårene for at forståelse av mening skal være mulig» (Dalland, 2012, s. 57). Den hermeneutiske tilnærmingen i kvalitativ forskning baserer seg på at det ikke finnes en egentlig sannhet, men at fenomener kan tolkes på ulike nivåer, i den sammenhengen fenomenet blir studert (Thagaard, 2013, s. 41). Vi forstår dermed delene ut ifra helheten. Denne måten å studere fenomener på kalles den hermeneutiske sirkel- eller spiral. Denne modellen baserer seg på en kontinuerlig veksling mellom deler og helhet. Helheten av den innsamlede dataen kan være uoversiktlig, og det kan være utfordrende å få et helhetsbilde av hovedbudskapet. Dermed er vi nødt til å dele opp dataen i ulike deler, og fortolke disse. Disse delene settes sammen og skaper en ny forståelse for helheten, for så å forstå delene enda bedre igjen. Modellen bidrar med å skape en dyp forståelse av meningen, og at delene og helheten stadig er betinget av hverandre (Kvale & Brinkmann, 2012, s. 237).

4.1.4 Forforståelse

Fordi personen som gjennomfører kvalitative intervjuer selv er et forskningsinstrument, er det viktig å være klar over mulige antakelser og fordommer. Forskeren må være bevisst sin egen

personlige bakgrunn, sin forforståelse, sine motiver for å velge den konkrete problemstillingen, og hva som kan påvirke dem når de forsker (Yin, 2011, p. 123). Forskerens forforståelse kan dermed påvirke hva forskeren observerer, og videre påvirke hvordan disse observasjonene tolkes og vektlegges. Det er dermed avgjørende å gjenkjenne mine personlige forforståelser i sammenheng med disse momentene gjennom hele prosjektet. Begrepet forforståelse er mye brukt i vitenskapsteori, da spesielt hermeneutikk. Det hermeneutiske vitenskapssynet dreier seg mye om fortolkning og forståelse. Man tolker ikke bare ut ifra hvordan man er, men også hvordan man opplever et fenomen (Dalland, 2012, s. 58).

Mine antakelser ovenfor tema har jeg ervervet gjennom arbeidserfaring, mitt politiske ståsted, erfaringer og opplevelser fra livet og kunnskap jeg har tilegnet meg gjennom studietiden. Jeg har selv erfart hvilke utfordringer man kan møte på i samhandling med ungdommer med minoritetsbakgrunn, og har både forståelse og fordommer i møte med denne gruppen. På bakgrunn av min forforståelse vil dette kunne påvirke den innhentede dataen. Som jeg vil komme nærmere inn på i 4.3.1 har jeg valgt å lage en så åpen og transparent intervjuguide som mulig. Dette for at informantene får frem deres perspektiver uten at det blir lagt føringer for hva som forventes å si eller at det finnes et riktig svar. Når det kommer til analysen av den innhentede empirien vil jeg forsøke å tolke dataen så objektivt som mulig. Det er også viktig for meg å finne teori og tidligere forskning som ikke bare støtter opp under mine antakelser, men ser på temaet etniske minoriteter fra ulike perspektiver.

4.3 Innhenting av datamaterialet

4.3.1 Utforming av intervjuguide

Jeg har valgt semi-strukturerte intervjuer, og det er dermed avgjørende å inkludere en intervjuguide for studien. En intervjuguide er et redskap forskeren kan benytte seg av når et intervju skal gjennomføres. Den bidrar med å holde oversikt over de viktigste temaene man ønsker å belyse. Det er ønskelig å finne en god balanse mellom det tematiske og det dynamiske. Spørsmålene i intervjuguiden bør ikke være for strukturerte da dette kan føre til lite spontanitet og levende svar. De bør heller ikke være uten struktur, da det vil være vanskelig å analysere den innhentede dataen (Kvale & Brinkmann, 2018, s.163-166). Intervjuguiden bør derfor inneholde temaer med åpne spørsmål som kan bidra med å svare på problemstillingen og subspørsmålet. Det er et mål at spørsmålene er transparente og åpne, slik

at utvalgets opplevelser og perspektiver blir gitt på deres premisser, som igjen fører til at den innhentede dataen blir tolket så objektivt som mulig. (Dalland, 2012, s. 167).

Innledningsvis i intervjuguiden vil jeg forklare hva forskningsprosjektet går ut på og hvordan jeg vil bruke den innhentede dataen. Deretter vil jeg informere intervjupersonene om at de kan trekke seg fra studien når som helst, at alt datamateriale vil bli anonymisert og at det ikke vil være mulig å knytte dem til prosjektet. Jeg vil også påminne informantene om deres taushetsplikt overfor ungdommene. Det er viktig at identifiserbare beskrivelser av hendelser eller annen sensitiv informasjon som er underlagt taushetsplikten ikke oppgis. Videre vil jeg åpne med noen spørsmål om utdanningsnivå, stillingsbeskrivelse, tilhørende profesjon og erfaring. Disse temaene ble utarbeidet for intervjuguiden: i møte med ungdommen, kulturforskjeller og kjennskap til etniske minoriteter. Jeg starter hvert tema med å spørre intervjupersonene om de kan snakke fritt om temaet, slik at det ikke blir lagt føringer for hva som er riktig å si, eller hva jeg spesifikt ønsker å finne ut av. Deretter vil jeg komme med oppfølgingsspørsmål og fordypningsspørsmål, som går inn på undertemaene som jeg er interessert i å finne ut mer av.

4.3.2 Utvalg

Når metoden og forskningsdesign er valgt er man nødt til å finne ut av hvem man har lyst til å intervju. Hvem man ønsker å innhente data fra blir kalt utvalg. For dette forskningsprosjektet ønsker jeg å intervju ansatte som jobber på barnevernsinstitusjon og som jobber eller har erfaring med ungdommer med minoritetsbakgrunn. Jeg har dermed tatt et bevisst valg om å intervju miljøterapeuter. Miljøterapeuter er ansatte som har relevant 3-årig utdanning med ved høyskole eller universitet. De ansatte jeg har intervjuet er barnevernspedagoger og sosionomer. Fire av informantene jobber for tiden på barnevernsinstitusjon, mens en av informantene jobber på barnevernkontor, men har tidligere institusjonserfaring med ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn. De ansatte som skal intervjues er dermed en primærkilde om dette spesifikke temaet ut ifra egen forforståelse.

Det er vanlig å benytte seg av strategiske utvalg når man gjennomfører kvalitativ forskning. Et strategisk utvalg betyr at man velger å intervju personer som har kvalifikasjoner eller egenskaper som er hensiktsmessige for gjennomføringen av forskningsprosjektet (Thagaard, 2013, s. 60). For dette forskningsprosjektet er det to inkluderingskriterier for informantene. Jeg ønsker å intervju miljøterapeuter på barnevernsinstitusjoner, og de må jobbe med eller ha

erfaring med ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn. Utvalget er strategisk valgt fordi de har en tilnærmet lik arbeidssituasjon som er preget av samhandling med etnisk minoritetsungdom. Jeg har rekruttert informanter ved å sende samtykkeskjemaet som er utarbeidet for studien til avdelingsledere ved ulike barnevernsinstitusjoner. Dette ble både gjort gjennom eget nettverk og gjennom formelle henvendelser. Personene som var villige til å ta del i prosjektet kontaktet meg direkte. Når man benytter seg av denne framgangsmåten å rekruttere utvalget på betegnes utvalget som et tilgjengelighetsutvalg (Thagaard, 2012, s. 61).

Grunnen til at jeg ønsker å bruke ansatte fra ulike barnevernsinstitusjoner er for å oppnå et nyansert datagrunnlag. Kollegaer kan ofte dele de samme erfaringene og opplevelsene fordi de er en del av det samme miljøet. Jeg har også tatt et bevisst valg om å intervju ansatte som jobber på både atferd- og omsorgsinstitusjoner, for å innhente ulike opplevelser og utfordringer de møter på i sin arbeidssituasjon. Utvalgets størrelse vil være på fem deltakere. Da kvalitative forskningsintervju baserer seg på dyptgående analyser som er både omfattende og tidkrevende er det hensiktsmessig å ikke ha et for stort utvalg (Thagaard, 2012, s. 65).

4.3.3 Datainnsamling

Før datainnsamlingen skulle gjennomføres var jeg opptatt av å forberede meg godt. Alle informantene fikk tilsendt et informasjonsskriv som var utarbeidet ut ifra NSD sin mal om informasjonsskriv for forskningsprosjekter. Jeg hadde også en dialog med informantene i forkant av intervjuene der jeg forklarte hva forskningsprosjektet gikk ut på. Tre av informantene ønsket å gjennomføre intervjuene digitalt, og to av informantene møtte jeg fysisk. Intervjuene over nett ble gjennomført ved bruk av zoom. Intervjuene ble tatt opp ved hjelp av diktafon-appen. Denne smarttelefon applikasjonen gjorde det mulig å foreta lydopptak som ble sendt videre til et nettskjema der lydfilen blir kryptert. Jeg valgte å ta i bruk diktafon-appen for å ta opp intervjuene, da det er den Universitetet i Stavanger anbefaler å bruke for innsamling og behandling av sensitiv informasjon (Universitetet i Stavanger, 2022). Jeg gjorde meg godt kjent med appen og hvordan den fungerte, slik at jeg ikke ville støte på problemer underveis i intervjuprosessen. Jeg gjennomførte derfor en test, slik at jeg var sikker på at jeg forsto hvordan appen og nettskjemaet fungerte. Jeg ønsket også å gjøre meg godt kjent med intervjuguiden, slik at intervjuene ville få god flyt. Intervjusituasjonen for semi-strukturerte livsverdensintervju bygger på at samspillet mellom forsker og informant bidrar til å utvikle kunnskap (Thagaard, 2018, s. 105). Dermed er det viktig å kjenne godt til intervjuguiden slik at man er forberedt på temaer informantene kan ta opp som man kanskje

har spørsmål om senere i intervjuguiden. Det var også viktig for meg å huske spørsmålenes formulering slik at det ble mindre formelt og at det lignet mer en samtale enn et spørreskjema.

Da intervjuene skulle gjennomføres brukte jeg intervjuguiden som hjelpemiddel. Intervjuene startet med at jeg takket for deltakelse og introduserte meg selv og prosjektet. Her fortalte jeg i korte trekk hva studien handler om og forsikret meg om at de hadde lest informasjonsskrivet. Videre gikk jeg gjennom hvordan jeg ønsket å bruke den innhentede dataen. Jeg forklarte at den innhentede dataen ville omhandle deres opplevelser av hvordan det er å jobbe med ungdom med minoritetsbakgrunn og at denne dataen ville analyseres i lys av allerede publisert forskning og ulike teoretiske perspektiver. Jeg gjorde det også klart for informantene hvilke rettigheter de hadde knyttet til anonymisering og det å trekke seg fra studien. Før selve intervjuet startet svarte informantene som hadde digitale intervjuer muntlig på samtykkeskjemaet, mens de jeg møtte fysisk signerte med penn og papir. Da intervjuet startet stilte jeg spørsmål om deres arbeidssituasjon og hvilken erfaring de hadde med minoritetsungdom på institusjon. Dette ble gjort for å lette stemningen i starten av intervjuet, før de mer dyptgående temaene ble tatt opp. Hver gang et nytt tema skulle diskuteres spurte jeg informantene om de kunne snakke litt fritt om temaet. Grunnen til dette var fordi jeg ønsket at informantene ikke skulle føle det var noe som var rett eller galt, og dermed fikk jeg ærlige opplevelser fra deres livsverden. Da informantene fortalte om sine erfaringer var det viktig for meg å lytte til hva de sa, samtidig som jeg stilte utdypende spørsmål der det passet seg. Jeg hadde på forhånd fortalt informantene at intervjuene ville vare i omtrent 45-60 minutter. Noen av intervjuene var kortere enn dette. Dette var til dels fordi informantene ikke hadde så mye å tilføye på hvert spørsmål, og fordi intervjusituasjonen var ny for meg. Jeg opplevde det vanskelig å stille oppfølgingsspørsmål under de første intervjuene, og flere av temaene overlappet hverandre. Jeg endret derfor på intervjuguiden og forsøkte å forberede meg bedre til neste intervju.

4.4 Analyse

Dalland (2012) hevder at analysedelen av et forskningsprosjekt er et granskningsarbeid som har som hensikt å forstå hva den innhentende dataen forsøker å fortelle (Dalland, 2021, s. 144). Med andre ord er målet å finne en sammenheng i datagrunnlaget. Dermed er vi nødt til å se helheten og delene for å danne oss et bilde av hva vi har funnet ut av. I denne studien ønsker jeg å bruke en tematisk analysetilnærming. Denne går ut på å analysere den innhentede

dataen gjennom å dele den opp i ulike temaer og sammenligne hva de ulike deltakerne har fortalt innenfor disse. På denne måten får man en oversikt og en dypere forståelse for datagrunnlaget. «Et hovedpoeng er å gå i dybden på de enkelte temaene. Sammenligning av informasjon fra alle deltakere kan gi en dyptgående forståelse av hvert enkelt tema» (Thagaard, 2012, s. 181). Som nevnt i 4.3.1 har jeg valgt å dele inn spørsmålene i intervjuguiden inn i ulike kategorier. Dette vil gjøre analysedelen av oppgaven strukturert, da alle deltakerne er innom de samme temaene. Selv om semi-strukturerte livsverdenintervju fort kan spore av har alle informantene blitt stilt de samme spørsmålene, og vært inne på de samme temaene.

4.4.1 Tematisk analyse

For analysen har jeg valgt å benytte meg av Brown og Clarks (2006) seks steg for tematisk analyse. Den første fasen dreier seg om å gjøre seg kjent med datamaterialet (Braun & Clarke, 2006, s. 87). Intervjuene ble transkribert og jeg leste gjennom de ulike intervjuene flere ganger. Transkriberingen ble gjort relativt kort tid etter hvert enkelt intervju, for å gå gjennom intervjuet igjen slik at jeg bedre kunne huske hva som ble sagt. Dette bidro også til at jeg noterte meg viktige poenger til det videre arbeidet. I fase to starter kodingen av den innsamlede dataen (Braun & Clarke, 2006, s. 88). Jeg hadde allerede i den første fasen dannet meg et bilde over gjentakende temaer, så det videre arbeidet var å systematisk sortere viktige deler av datamaterialet. Jeg hadde intervjuene foran meg i papirform og noterte ned viktige begreper og temaer som gikk igjen i intervjuene. Dette ble gjort for å få et overblikk av den innhentede dataen på tvers av de ulike intervjuene. I den tredje fasen ble kodene delt inn i ulike relevante kategorier. Intervjuene ble her gjennomgått flere ganger for å forsikre meg om at kodene ble så fullstendige som mulig. Jeg endte til slutt opp med tre ulike temaer: Utfordringer i samhandling, kulturforskjeller og kultursensitivitet i miljøarbeid. Jeg synes det var utfordrende å utforme temaer med tilhørende undertemaer da flere av temaene i stor grad overlapper. Maguire og Delahunt (2017) hevder at det er uheldig å forme temaene ut ifra intervju spørsmålene, da dataen blir oppsummert og organisert istedenfor at de blir analysert (Maguire & Delahunt, 2017). Jeg valgte derimot å gjøre nettopp dette, da de valgte temaene er de mest adekvate for dette forskningsprosjektet.

Den fjerde fasen dreier seg om å gjennomgå de ulike temaene (Braun & Clarke, 2006, s. 91). Dette blir gjort for å få et overblikk og for å forsikre meg om at temaene stemmer overens med den innhentede dataen. Noen av momentene fra intervjuene overlappet, men jeg følte de

tre temaene gjenspeilet hovedbudskapet fra datamaterialet. Det er sentralt at det er en sammenheng mellom det informantene har fortalt og den innsamlede dataen. Jeg konkluderte med at de mest sentrale momentene informantene hadde snakket om var representert på en adekvat måte sett i lys av temaene. Hvert av temaene innehadde en viss essens som ville bidra med å svare på både problemstillingen og subspørsmålet. I den femte fasen er målet å definere og analysere temaene (Braun & Clarke, 2006, s. 92). Her ble temaene avgrenset for å sikre at de representerte hva som har blitt forklart i datamaterialet. I denne fasen startet arbeidet med å utforme en fremstilling av den innhentede dataen. Jeg skrev derfor kort om hvert enkelt tema og hvordan jeg tolket delene og helheten. Dette bidro til å utforme den endelige teksten i fase seks, som består av en analyse av datamaterialet (Braun & Clarke, 2006, s. 92). I denne fasen var hovedfokuset å trekke konklusjoner mellom de viktigste og mest representative momentene for prosjektet og problemstillingen. Dette bidro til at jeg så sammenhenger og kunne trekke konklusjoner mellom de ulike temaene.

4.5 Forskningsetiske retningslinjer

4.5.1 Etisk Refleksjon og Personvern

De nasjonale forskningsetiske komiteer hevder at «*Formålet med forskningsetikken er å fremme fri, god og forsvarlig forskning. Forskningsetikken bidrar til å konstituere og sikre god vitenskapelig praksis*» (NESH, 2021, s. 6). For at studien skal være gyldig og troverdig er det viktig at mitt forskningsprosjekt er i tråd med de forskningsetiske retningslinjene, samt forskrift om behandling av etikk og redelighet i forskning. Dette ble gjort for å sikre god etisk forskerpraksis. Denne studien vil basere seg på empiri som innebærer behandling av personopplysninger. Derfor er informert samtykke, konfidensialitet, konsekvenser av å delta i forskningsprosjektet og forskerens rolle viktige etiske prinsipper som må følges og opplyses om (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 104-107).

Ifølge Thagaard (2013) er det flere etiske dilemmaer knyttet til kvalitative metoder.

Bekgrunnen for dette er den direkte kontakten mellom forskeren og utvalget, og for denne studien vil jeg gjennom kvalitative intervjuer kunne påvirke både studien og deltakere, basert på valgene som er foretatt (Thagaard, 2013, s. 24). Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora peker også på overordnede metodologiske normer som har til hensikt å sikre at metoder anvendes på en faglig forsvarlig måte. Disse normene dreier seg om etterprøvbarehet og etterrettelighet, samt å forholde seg saklig, og å vise klarhet i

forskningen. (NESH, 2021, s. 6). Jeg vil derfor gjennom dette forskningsprosjektet forsøke å forholde meg til dataen på en nøytral måte, samtidig som jeg er klar over egne forforståelser og fordommer. Jeg vil også være åpen for at mine tolkninger og vurderinger kan påvirke studien.

Fordi denne studien behandler personopplysninger, faller den dermed inn under personopplysningsloven av 2018 og er meldepliktig til Norsk Senter for Forskningsdata. Det har derfor blitt søkt om tillatelse til å gjennomføre forskningsprosjektet, og denne ble godkjent våren 2022. Dermed er studien blitt vurdert opp mot det gjeldene forskningsetiske regelverket (Thagaard, 2013, s. 25). Alt materiell som inneholder personopplysninger skal være utilgjengelig for andre personer under hele prosjektet, og vil bli destruert når prosjektet er avsluttet. Informantene har blitt anonymisert og har også hatt mulighet til å trekke seg underveis i prosjektet hvis de ikke lenger ønsker å delta, samt at de har gitt informert samtykke.

4.5.2 Validitet og reliabilitet

Validitet er tett knyttet opp mot relevans og gyldighet av forskningen, mens reliabilitet er knyttet opp mot om forskningen er pålitelig (Dalland, 2012, s. 52; Thagaard, 2013, s. 23). For dette forskningsprosjektet har jeg valgt å være åpen og transparent i måten jeg har gjennomført forskningen. Jeg har forsøkt å beskrive valgene mine inngående for å bygge tillit til leseren og slik at forskningen senere kan etterprøves. Gjennom metodiske overveielser viser jeg til hvordan jeg har innhentet datamaterialet, hva de har fortalt og hvordan jeg har oppfattet og tolket dette. Jeg har også beskrevet mine egne erfaringer og forforståelser knyttet til temaet etniske minoriteter på barnevernsinstitusjon, for å legge et grunnlag for at mine antakelser og fordommer kan ha påvirket studien. Når det kommer til den innhentede dataen, har jeg så langt det lar seg gjøre forsøkt å beskrive hvordan jeg tolker den innhentede empirien. Jeg føler jeg gjennom hele prosjektet har vært kritisk til egne tolkninger og beskrevet valgene som er tatt. Jeg har også beskrevet min posisjon til praksisfeltet og min relasjon til barnevernsinstitusjon.

5. Presentasjon av funn

Dette kapittelet vil presentere funnene for studien. Funnene ble utarbeidet og kategorisert ved hjelp av Brown og Clarks (2006) tematiske analyse av de kvalitative intervjuene. Temaene som kom til syne ved bruk av den tematiske analysen var tre overordnede temaer: utfordringer i samhandling, kulturforskjeller og kultursensitivitet i miljøarbeid. Jeg har valgt å dele opp de ulike temaene inn i undertemaer. For det første temaet, utfordringer i samhandling, viste det seg at utfordringene som kom tydeligst til syne dreide seg om språk, samarbeid med foreldre og akkulturasjon. For det andre temaet, kulturforskjeller, har jeg valgt underkategoriene psykisk helse og holdninger. For det siste hovedtemaet, kultursensitivitet i miljøarbeid er undertemaene kultursensitivitet og kulturalisering.

De fem informantene er miljøterapeuter på barnevernsinstitusjon som har erfaring fra arbeid med etniske minoriteter. Noen av informantene har mye erfaring, mens andre har kun jobbet med noen få ungdommer med minoritetsbakgrunn. Fire av informantene er ansatt på ulike institusjoner. Den siste informanten jobber i barnevernstjenesten, men har erfaring med institusjonsarbeid med etniske minoriteter. Informantene har treårig relevant høyskole- eller universitetsutdanning og er barnevernspedagoger og sosionomer. Informantene har fått de fiktive navnene Anders, Henrik, Maria, Rebekka og Stine.

5.1 Utfordringer i samhandling med ungdom og foreldre

Subspørsmålet for denne studien dreier seg om hvordan de ansatte på barnevernsinstitusjon opplever å jobbe med ungdommer med minoritetsbakgrunn sett i lys av utfordringer som kan oppstå i arbeidet med denne gruppen. Flere av informantene fortalte om ulike utfordringer de har erfart, men tre temaer gikk igjen hos de fleste informantene. Disse temaene er utfordringer knyttet til språk, samarbeid med foreldre og at mange opplever det utfordrende å jobbe med ungdommer som har vanskelig for å finne sin identitet mellom to kulturer.

5.1.1 Språk

Flere av miljøterapeutene ga uttrykk for at språk var et tema som var utfordrende i samhandling med ungdommer med etnisk bakgrunn. To av informantene hadde kun erfaring med annengenerasjonsinnvandrere og hadde derfor ikke hatt utfordringer med språk i samhandling med ungdommer. Informantene som derimot følte dette var utfordrende,

begrunnet dette med at ungdommene hadde underutviklede norskkunnskaper og at dette påvirket samhandling. Det kunne også føre til at det ble et hinder for kommunikasjon. Stine forteller: «Også er det noe med språk av og til. Da blir det vanskelig å jobbe miljøterapeutisk» (Stine, 38 år). Informantene nevnte også utfordringer knyttet til beskjeder og viktig informasjon, og at det i noen tilfeller kunne bli misforstått fordi ungdommene ikke forsto hva som ble sagt.

Informantene fortalte også at det var vanskeligere å bygge relasjon til ungdommene som hadde dårlige norskkunnskaper. Anders forteller at disse ungdommene ofte søker ansatte, men også andre ungdommer som snakket samme språk. Det blir også gitt uttrykk for at ungdommen kan bruke språk som et verktøy for å unngå at personalet skal forstå hva som blir sagt. Henrik beskriver en hendelse der to av ungdommene på institusjonen snakket samme språk:

«Og jeg synes det er vanskelig noen ganger hvis begge ungdommene snakker arabisk og ingen av de ansatte gjør det. Det er veldig enkelt for de å avvise eller «utestenge» personalet under middager, eller generelt sett snakke om personalet. Og spesielt fra et HMS-perspektiv på en atferd høy institusjon der det kan smelle og ungdommer kan slå seg sammen om å gjøre et eller annet. Jeg har vært med på at ungdommen har slått seg sammen og konspirert om å finne på masse tull der de har funnet ut av dette på deres eget språk, og det er uheldig» (Henrik, 25 år).

5.1.2 Samarbeid med foreldre

Det var stor enighet mellom informantene at det var mer utfordrende å samhandle med foreldrene til ungdommer med minoritetsbakgrunn, enn selve ungdommen. Maria forteller at hun ikke har opplevd det spesielt utfordrende å samhandle med minoritetsungdom sammenlignet med etnisk norsk ungdom, men at det er en stor forskjell mellom norske og utenlandske foreldre fordi det i mange tilfeller oppstår språkbarrierer.

«Jeg kan jo også oppleve at det har vært litt utfordrende i samarbeidet med foreldrene. Kommunikasjonen med foreldrene – hvis de ikke kan godt norsk – synes jeg er vanskelig. Jeg synes også det har vært dårlige løsninger, for eksempel å leie inn tolk, men det har aldri vært aktuelt. Og det tror jeg det hadde gjort det lettere». (Maria, 26 år).

Språk er derfor ikke bare en utfordring i samhandling med ungdommen, men også med foreldrene. Rebekka forteller at hun opplever det som utfordrende å samarbeide med

foreldrene grunnet språk. Videre forteller hun at selv om samarbeidet er godt kan samhandlingen bli utfordrende fordi de ikke forstår hverandre på en adekvat måte, eller at det ofte kan oppstå misforståelser. Hun trekker også frem humor som et moment som kan være utfordrende, da hun selv har opplevd at foreldre kan oppfatte det som blir sagt på en fornærmende måte. Maria opplever at mye av den informasjonen som blir gitt til foreldrene går tapt på grunn av språkbarrieren mellom de ansatte og foreldrene, og at dette kan skyldes at foreldrene sier at de forstår det som blir sagt, men at de i mange tilfeller har misforstått eller ikke ønsker å si at de ikke forstår.

Når det kommer til å samarbeide med foreldrene blir det trukket frem av flere av informantene at man er nødt til å ha en annen tilnærming til minoritetsforeldre enn man har til etnisk norske foreldre. Informantene beskriver at samarbeidet kan påvirkes av verdier og kulturforskjeller. Anders forteller at han opplever etnisk norske foreldre som mer «på» og at de i større grad deler syn på for eksempel psykisk helse. Videre forteller han at det er vanskeligere å samarbeide med foreldregruppen med etnisk bakgrunn fordi de ofte ikke forstår hvorfor de ansatte gjør som de gjør. Maria forteller at psykisk helse var noe hun og foreldrene ofte hadde et ulikt syn på og at de ønsket å ordne opp selv, fremfor å få hjelp av hjelpeapparatet. Dette gikk i stor grad ut over samhandlingen da situasjonen var så alvorlig at det gikk på tross av prinsippet om barnets beste. Henrik forteller om en mor som var svært opptatt av ungdommens skolegang og prestasjoner, og at samtalene han hadde med moren i stor grad dreide seg om forventninger om skole, snarere enn psykisk helse. Henrik forteller:

«Det er også utfordrende å samarbeide med foreldrene. Ikke bare språk, men også kultur. Samarbeid rundt ungdommene, det at vi ikke har felles forventninger. (...) Man får jo litt inntrykk av at de ikke bryr seg så mye om psykisk helse og hvordan de har det og sånn, det går mer i skole og prestasjon.» (Henrik, 25 år).

Det blir derimot trukket fram at samarbeidet kan påvirkes av miljøterapeutene selv. Anders forteller at ansatte på institusjon ofte bestemmer hva som er best for ungdommen. Jeg tolker dette som at miljøterapeuter har definisjonsmakt, og at denne makten blir utøvd både bevisst og ubevisst. Dette skjer fordi kulturforskjellene og oppdragerstilene kan være svært ulike mellom miljøterapeuter og foreldre med minoritetsbakgrunn. En annen grunn som blir poengtert er at profesjonsutøvere har en tanke om at de besitter en kunnskap som ikke

foreldrene innehar. «Vi er jo uenige med foreldrene innimellom, men vi har kanskje en litt sånn «den norske oppdragermåten er rett» holdning». (Anders, 27 år).

5.1.3 Akkulturasjon

Akkulturasjon var et gjennomgående tema informantene syns var utfordrende å jobbe med.

Med bakgrunn i mine tolkninger av datamaterialet, har jeg valgt å kalle dette undertemaet akkulturasjon. Alle informantene var inne på dette teamet, enten de brukte begreper som identitet, krysspress eller krav og forventninger fra foreldrene. Begrunnelsen for å bruke begrepet akkulturasjon er fordi temaene kan knyttes opp mot hva akkulturasjon er.

Utfordringene informantene opplevde dreide seg i hovedsak om at det var vanskelig for dem å se ungdommenes utfordringer med å finne seg selv i to ulike kulturer, den de har vokst opp med og den norske kulturen. Maria forteller at hun syns det er vanskelig å stå i situasjoner der ungdommen står midt imellom og forsøker å balansere to kulturer samtidig. Hun beskriver ungdom som sliter med å få dette til å gå opp, og at det er utfordrende å jobbe med ungdommer med denne problematikken. Det blir også nevnt utfordringer knyttet til kulturforskjellene mellom familien og institusjonen. Maria forteller:

«Barnevernet er jo bygget på vestlige verdier og oppdragelse. Også har de levd hele livet i en minoritetsfamilie også plutselig bor de på en institusjon der man feirer jul og det er norsk mat og norske verdier. Ikke bare er det vanskelig å bo på institusjon, men det blir jo nesten som et kultursjokk.» (Maria, 26 år).

Begrepet identitet blir også nevnt i sammenheng med det jeg tolker som akkulturasjon. Flere av informantene beskriver ungdommer som ikke finner rotfeste i noen av kulturene. De er nødt til å finne sin identitet i det norske samfunnet samtidig som de må leve opp til familiens forventninger. Rebekka beskriver ungdommer hun har jobbet med som føler et stort press hjemmefra. Forventningene foreldrene har stemmer ofte ikke overens med deres egne syn fordi de selv er mer integrert eller har et annet akkulturasjonsnivå enn foreldrene sine.

«Foreldre har gitt opp sitt eget liv i hjemlandet og satset alt i et nytt land. Og da tenker de gjerne at ungene deres skal få til alt som ikke de hadde mulighet til i sin oppvekst (...) Kanskje det ikke blir sagt høyt, men det er en forventning om at de skal bli noe stort» (Rebekka, 46). Stine poengterer også at de ansatte støtter ungdommen i finne sin egen vei i livet fordi han ikke kan gjøre alle fornøyde. Stine forteller:

«Uansett om du er norsk eller ikke så vil du komme i en sånn identitetskrise på ungdomsskolen eller videregående. Det er noe som skjer i en prosess i løpet av disse årene. Og denne blir ganske forsterket for mange av disse ungdommene, som i tillegg prøver å bryte fra. Fordi mange av de er vokst opp i Norge, de snakker flytende norsk, og de kjenner på en enorm trang til å gjøre sånn som andre ungdommer. Så jeg opplever at veldig mange får en identitetskrise fordi de vil gjerne bli anerkjent av familien sin, som er veldig viktig, men så må de på en måte finne sin plass i Norge og den norske kulturen». (Stine, 38 år).

På tross av at informantene opplevde ungdommens situasjon som problematisk ble det også poengtert at selv om det er en forventning fra foreldrenes side om at om at de skal beholde mye av sin egen kultur var dette avhengig av hvor godt integrert foreldrene selv var. Henrik beskriver en mor som var førstegenerasjonsinnvandrer, men familien feiret jul og spiste norsk julemat. Hun var opptatt av at ungdommen skulle få oppleve dette på institusjonen også. Videre forteller Henrik at: «Jeg tror mange minoritetsforeldre ikke er så veldig opptatt av at de skal holde så mye på egen kultur, men mer religion. Men det går jo litt i hverandre» (Henrik, 25 år). Anders beskriver det som utfordrende når ungdommen blir «helt norske» fordi det fort kan oppstå konflikt med foreldrene.

5.2 Kulturforskjeller

Fire av informantene mente kultur og kulturforskjeller kunne ha en påvirkning på arbeidet de utfører og at det hadde en påvirkning på samhandlingen med ungdommene. På den andre siden mente to av informantene at de ikke merket forskjell i det hele tatt fordi ungdommen hadde tilnærmet seg den norske kulturen i relativt stor grad. Det var to temaer som gikk igjen da det var snakk om kulturforskjeller: Holdninger og psykisk helse.

5.2.1 Holdninger

Fire av informantene nevnte at holdninger var sentralt når man snakker om kulturforskjeller i møte med ungdom med minoritetsbakgrunn. Anders forteller at han ofte har diskusjoner som omhandler ulike syn knyttet til kultur som for eksempel kvinnesyn. Han forteller at han forstår hvorfor de tenker som de gjør, da de er oppvokst i en annen kultur. Han forteller også at han kan bli oppgitt, men at dette er noe han ikke viser utad. Maria forteller også at hun har opplevd å ikke komme til enighet med ungdommens syn fordi kulturene er så ulike. Hun mener derimot at det er mulig å komme til en viss enighet, men at dette forutsetter at den

profesjonelle som skal ivareta legger sine behov og meninger til side. Et viktig poeng som ble gjort av tre av informantene var å tåle å stå i disse diskusjonene. Det ble poengtert at disse ungdommen bor i det norske samfunnet og skal ut i verden etter de har vært på barnevernsinstitusjon. Informantene mente derfor at det å skape gode verdier var viktig for at de skal kunne fungere best mulig i samfunnet. Henrik forteller:

«Samtidig så er det noe med at disse ungdommene bor i Norge, så hvis de har holdninger som vil være en belastning for de senere i livet, så må man prøve å jobbe med det også. Så vi må se de for den de er på en måte. Er det på grunn av kultur eller er det på grunn av erfaringer? Prøve å finne ut hva det er, for det er da du jobber best med dem» (Henrik 25 år).

Rebekka mente tilnærmingen man hadde om diskusjoner rundt holdninger var avhengig av hvor moden ungdommen er. Videre forteller hun at man må føle seg frem og ikke presse egne synspunkter på dem, samtidig som de har godt av å lære om andres synspunkter. Stine forteller: «Jeg kan ofte synes fremmede kulturer kan være litt «skummelt» fordi jeg har lite kunnskap om de, så da må jeg være en voksenperson som faktisk tør å spørre etter, for å bli bedre kjent med og for å kunne se ungdommen.» (Stine, 38 år).

Flere av informantene forteller at de ikke har et sterkt behov for å ha «rett» og at det er viktig å lytte og være respektfull. Henrik, Rebekka og Maria forteller at det er viktig at ungdommene føler seg sett og hørt og at man har forståelse for at man har et ulikt syn. Det var også viktig for informantene å ikke ha en «ovenfra og ned» holdning, da gjensidig respekt er sentralt. Maria forteller:

«Og etter at du har forsikret deg om at de føler seg sett og hørt, da etterpå kan man begynne å forklare. Ikke på en anklagende måte, eller ovenfra og ned, sånn «det du sier er feil», mer sånn at «jeg hører hva du sier, jeg tenker dette og dette». Legge fram andre synspunkter, og hele tiden prøve å presentere andre tankemåter. Forsøke å skape refleksjon uten å si at de tar feil.» (Maria, 26 år).

5.2.2 Psykisk helse

Flere av informantene mente også psykisk helse var utfordrende knyttet til kulturforskjeller. Som nevnt i 4.2.3 var det utfordrende å samarbeide med foreldrene når det gjaldt dette temaet, da de ansatte og foreldrene i noen situasjoner kunne ha en ulik oppfatning av hvordan man

skal håndtere psykisk helse. Informantene forteller at psykisk helse også er et moment som er utfordrende knyttet til kulturforskjeller. Dette er fordi mange med minoritetsbakgrunn har opplevd krig og flukt. Anders forteller:

«De jeg har jobbet med har jo vært førstegenerasjonsinnvandrere, enslige mindreårige. Men de har til felles at alle har flyktet alene. De har derfor vanvittig mye traumer, men samtidig så har de på en måte en holdning med seg fra sin kultur om at det ikke skal snakkes om i det hele tatt. Og det er veldig utfordrende, for du skal liksom hjelpe noen som absolutt ikke vil ha hjelp og som ikke er åpen for det. Det er vanskelig». (Anders, 27 år).

Rebekka forteller at ungdommen hun jobber med hadde andre utfordringer knyttet til psykisk helse, enn det de først trodde. Videre forteller hun at det tok lang tid før de så at de problemene de i utgangspunktet trodde var utfordrende ikke egentlig var det. Ungdommens psykiske problemer var knyttet til kultur, og dette spilte en mye større rolle enn de ført hadde tenkt. Disse problemene var sterkt knyttet til å ikke finne sin identitet imellom to kulturer.

5.3 Kultursensitivitet i miljøarbeid

Et moment som alle informantene tok opp under intervjuene var hvordan arbeidet med ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn var. Alle informantene mente kultursensitivitet i miljøarbeid på barnevernsinstitusjon var viktig. De viktigste temaene som gikk igjen var kultursensitivitet, kunnskap om etniske minoriteter og det å ikke bruke deres kulturelle bakgrunn som en årsaksforklaring på atferd eller utagering

5.3.1 Kultursensitivitet

Flere av informantene fortalte at de kunne ønske det var et større fokus på kultursensitivitet i arbeidet på institusjon. Det ble argumentert for at ungdommer med minoritetsbakgrunn er overrepresentert i barnevernsstatistikken og at det blir fler og fler fra denne gruppen som bor på institusjon. Stine knytter dette til at instansene rundt barn har fått mer kunnskap om etniske minoritetsfamilier og tørr å hjelpe disse barna i større grad enn de gjorde før. Når det kommer til kultursensitivitet på institusjon er det enighet blant informantene at det burde vært mer kompetanse. Anders forteller: «Jeg føler egentlig alle på barnevernsinstitusjon burde hatt en bedre forståelse for kultursensitivitet i barnevernet. Vi møter jo denne gruppen hele tiden i dette arbeidet. Det er en ganske stor andel av minoritetsungdom som faktisk bor på institusjon» (Anders 27 år). Noen av informantene nevnte også at det er viktig å ikke være for

kultursensitiv i møte med unge med etnisk bakgrunn på institusjon. Dette blir begrunnet med at vi må være bevisst på at det er forskjeller mellom oss og dem. Maria forteller at hun mener det er viktig å være åpen for andre kulturer, nettopp av denne grunnen. Vi er forskjellige. Henrik forteller:

«Det er veldig enkelt å tenke sånn at når det kommer til ungdommer med minoritetsbakgrunn at det er holdninger som spiller på hvor like vi er. At vi skal viske ut forskjellene. Jeg er ikke helt enig i dette, for vi er forskjellige og vi må ha respekt for forskjellene. Det er det jeg er opptatt av, vi må se de for den de er også må vi respektere de valgene de tar som er på bakgrunn av de forskjellene vi har». (Henrik, 25 år).

Informantene fortalte at de selv opplevde at de hadde tilstrekkelig med kunnskap om etniske minoriteter for å gjøre en god jobb. Det var derimot en variasjon i svarene i hvilken grad det å kunne masse om en spesiell gruppe var nødvendig for å kunne gjøre en god jobb. Maria forteller at fordi ungdommer med etnisk bakgrunn er overrepresentert i barnevernsstatistikken burde det vært mer fokus på temaet. Hun poengterer at det ikke nødvendigvis er så viktig å lære om ulike kulturer, men mer hva som er viktig i møte med den andre. Henrik nevner også dette temaet og forteller:

«Jeg føler ikke at det er så viktig å ha masse informasjon om etniske minoriteter, men heller hvilke utfordringer og hvilken problematikk de kan oppleve nå de kommer til Norge. Og hvilke utfordringer vi kan stå overfor som sosialarbeidere når vi jobber med dem. Det er mer det å være klar over de forskjellene, og at man er bevisst på at det er forskjeller. For å være genuint interessert trenger jeg ikke vite så mye om etniske minoriteter, det er mer perspektivet som er viktig» (Henrik, 25 år).

Det flere av informantene mente var mer sentralt enn å kunne mye om ulike kulturer var at mye av miljøarbeidet var personavhengig. Rebekka forteller at en forutsetning når man jobber i barnevernet er å være genuin og ekte, men at dette kommer innenfra, og poengterer at dette er svært forskjellig fra person til person. Maria nevner også dette: «Jeg tror mer de menneskelige ferdighetene er viktigst, at du er åpen og at du lytter til de og ikke er dømmende fordi de er annerledes, for det er vi jo» (Maria, 26 år).

Alle informantene fortalte at de hadde tilnærmet seg mesteparten av sin kunnskap om etniske minoriteter gjennom erfaringer fra arbeidet med denne gruppen. Informantene forteller også at

de ikke følte de fikk tilstrekkelig eller riktig kunnskap om denne gruppen gjennom studietiden. Stine forteller: «Jeg bruker mine erfaringer. Jeg bruker jo ikke kunnskap i den forstand, altså lært kunnskap. Jeg bruker erfaringskunnskap. Det er det jeg kan bidra med, men vi burde jo gjerne hatt mye mer teoretisk kunnskap». (Stine, 38).

5.3.2 Kulturalisering

Fire av informantene var inne på det jeg tolker som kulturalisering. Kun én av informantene brukte begrepet, mens de andre informantene beskrev at det er viktig for miljøterapeuter å være bevisst ungdommens bakgrunn, kultur og religion, samtidig som de ikke skal settes i bås. Rebekka forteller: «Man må se helheten. Ikke bare det ene eller det andre, men helheten samtidig» (Rebekka, 46 år). Informantene fortalte at de alle hadde opplevd at ungdommen hadde blitt satt i bås enten av kollegaer eller at de selv hadde gjort det ubevisst. Det blir også poengtert av flere informanter at atferden eller spesifikke hendelser faktisk kan ha en sammenheng med kultur. Henrik forteller:

«Det kan godt hende jeg har gjort det selv i noen tilfeller. Det tror jeg. Men det er vanskelig å si. Noen ganger er jo atferden på grunn av kulturell bakgrunn. Men man må være forsiktig med det. Man skal være forsiktig med å legge det til egenskaper hos ungdommen. Men samtidig er det hendelser eller spesifikke type atferd som kan være nettopp det». (Henrik, 25 år).

Stine reflekter også rundt dette med å sette ungdommer med minoritetsungdom i bås. Hun forteller at ungdommer med minoritetsbakgrunn ofte kan ha en eksplosiv utagering og en voldsom atferd. Hun opplever at det kan være utfordrende å se ungdommen som individ først fordi man ofte kan bli farget av deres kulturelle bakgrunn. «Vi klarer ikke å se at det han eller hun gjorde, det var akkurat det samme som det Kari eller Per gjorde. Det blir litt sånn «ah, det er typisk han», og da setter man de i bås, kanskje fordi vi blir usikre fordi det er så voldsomt». (Stine 38 år). Rebekka mener også at kulturforskjeller hos ungdommen kan være med på å i større grad sette de i bås. Spesielt der kulturforskjellene mellom ungdommen og miljøterapeutene er store. Hun mener at disse ungdommene er vokst opp i en helt annen kultur, noe som kan resultere i at de ikke forstår spillereglene og normene som er forventet i det norske samfunnet.

Andres forteller at mye kunnskap om etniske minoriteter ikke alltid var en fordel i arbeidet med minoritetsungdom. Han opplever at de som kan veldig mye har en tendens til å sette

ungdommene i bås, heller enn å snakke med ungdommen og forstå deres problemer og synspunkter. Dette viste seg spesielt hvis det skjedde en hendelse der fordommene for ungdommens kulturelle bakgrunn stemte overens med det teoretiske og faglige. Dette kunne også skje hvis ungdommens handlinger levde opp til de antakelsene de ansatte hadde. På den andre siden opplevde Maria og Stine at ufaglærte og gjerne de litt eldre kunne bruke kulturell bakgrunn som en årsaksforklaring for atferd eller valg. Stine forteller at hun har opplevd situasjoner der hun har forsøkt å reflektere over hendelser og hva som kan være årsaken til for eksempel en utagering. Dette ble da slått ned på av kollegaer som mente at det var slik de gjorde det i den kulturen. To av informantene nevnte at kulturalisering, og det å se bak ungdommens kulturelle bakgrunn var noen av de mest sentrale erfaringene de hadde tatt med seg fra arbeidet med ungdommer med minoritetsbakgrunn på institusjon. Maria forteller:

«Det viktigste jeg har lært er at man ikke skal forklare noen sine problemer ut ifra kultur. Og at man må se litt mer bak – greit, kultur er en stor del av et menneske, men allikevel så er det individuelle ting som gjør at personer sliter med det, eller noen andre sliter med det. Så at man ikke skal forklare ting ut ifra kultur, det tro jeg er det viktigste jeg har tatt med meg». (Maria, 26 år).

6. Drøfting

Dette kapittelet vil ta for seg den innhentede empirien presentert i kapittel 5. Dette vil bli sett opp mot tidligere forskning og det teoretiske grunnlaget. Studien baserer seg på miljøterapeuters opplevelse av å jobbe med etnisk minoritetsungdom på barnevernsinstitusjon. Jeg vil derfor drøfte ulike temaer og undertemaer ut ifra funnene som er gjort. Følgende vil jeg forsøke å svare på subspørsmålet og den valgte problemstillingen for studien: «Hvordan opplever ansatte ved barnevernsinstitusjoner sin egen rolle som miljøterapeut i møte med ungdommer med minoritetsbakgrunn?».

Alle informantene mente at det var flere utfordringer knyttet til å jobbe med ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn på barnevernsinstitusjon. De mest sentrale momentene som gikk igjen slik jeg tolket det var utfordringer knyttet til kultur, psykisk helse, holdninger, språk, samarbeid med foreldre, akkulturasjon og kulturalisering. Et hovedfunn er hvordan alle informantene opplevde ulike utfordringer knyttet til samhandling med ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn. De beskriver ulike dimensjoner fra ungdommenes kultur som er utfordrende eller annerledes, samtidig som de er klar over forskjellene og at de ikke skjærer alle over én kam. Det var derimot variasjon i svarene knyttet graden av utfordring. Noen av informantene mente de ikke merket så stor forskjell mellom å jobbe med etniske minoriteter og etniske nordmenn. Her er det viktig å presisere at etniske minoriteter er forskjellige og at disse menneskene derfor ikke kan bli sett på som en samlet gruppe. De informantene ga uttrykk for var at utfordringene i samhandling kunne ha en sammenheng med graden av «norskhet» ungdommene hadde. Her menes hvor godt de er integrert, hvor godt språk de har og i hvilken grad de har akkulturert til den norske kulturen. Variabler spiller også inn her, for eksempel om de er første- eller annengenerasjons innvandrere, hvor de kommer fra og hvordan norskhet blir definert. Vassenden (2011) beskriver et analytisk rammeverk som klarlegger norskhet gjennom ulike diskurser, der det fire hovedaspekter tas i betraktning når man definerer norskhet: «(i) statsborgerlig norskhet, (ii) norskhet som hvithet, (iii) etnisk norskhet (grense/kategorier) og (iv) kulturell norskhet, med alle den sistes underopposisjoner» (Vassenden, 2011, s. 177). Opplevelsen av norskhet varierer derfor fra person til person, og mellom varierende kategorier. Man kan for eksempel føle seg svært norsk i skolesammenheng, og mindre norsk i familiesammenheng. Dette er viktig å poengtere fordi de ansatte på institusjonen også har ulike oppfatninger av hva norskhet er og hvordan noen ungdommer kan oppleves mer norske enn andre.

6.1 utfordringer i samhandling

Norskhet knyttet til språk var et sentralt moment i analysen av intervjuene. Funnene indikerte at dette var en av de største utfordringene, da knyttet til både samhandling mellom ungdommene og foreldrene. I analysen kom det frem at miljøterapeutene opplevde det som mer utfordrende å samhandle med ungdommer uten tilstrekkelige norskkunnskaper og å bygge relasjon til disse ungdommene. Berg og Paulsen (2012) hevder at: «Tillit forutsetter en trygg relasjon, og en trygg relasjon forutsetter kommunikasjon. Dette gjør at språk og kommunikasjon blir helt sentralt i all samhandling» (Berg & Paulsen, 2021, s. 30).

Informantene oppga at det var svært vanskelig å bygge relasjon til ungdommer de ikke har et felles språk med. En kan stille spørsmål ved hvorvidt disse språkbarrierene kommer i veien for god omsorg, da en viktig del av både miljøterapeutisk arbeid og traumebevisst omsorg bygger på nettopp tillit og relasjon (Bath, 2015, s. 7; Skårderud & Sommerfeldt, 2013, s. 167). Dette var også noe informantene uttrykte var utfordrende, da det ble nevnt at det var vanskelig å jobbe miljøterapeutisk med ungdommene grunnet språk.

Analysen viser at det ble gitt uttrykk for at samarbeid og samhandling med etniske minoritetsforeldre som hadde lite eller ingen norskkunnskaper skapte en språkbarriere. Det opplevdes også som utfordrende å gi god nok informasjon til foreldrene, og flere informerte om at det de formidlet ofte kunne misforstås. Dette kan sees opp mot Križ og Skivenes (2015) forskning på språkbarrierer i det norske og engelske barnevernet. På tross av at denne forskningen dreier seg om det kommunale barnevernet, der saksbehandlere er intervjuet kan det likevel trekkes paralleller mellom forskningen og den innhentede empirien. Det de har til felles er at de ansatte trekker frem utfordringer i arbeidet når det kommer til ulikt språk mellom partene. Dette gjaldt også informasjonssvikten som oppsto i samhandling, og at tilliten ble svekket. Miljøterapeuter og saksbehandlere i barnevernet kan dermed støte på flere av de samme utfordringene og oppleve noen av de samme problemene knyttet til språk og samhandling med foreldre.

Dette kan også sees i sammenheng med Berg og Paulsen (2021) sitt utsagn om at språk er en sentral del av mellommenneskelige møter, og at det å ikke ha et felles språk kan føre til at man forstår språklige misforståelser som noe kulturelt (Berg & Paulsen, 2021, s. 13). Ut ifra det informantene sa forstår jeg det slik at disse språklige og kulturelle misforståelsene dreier

seg om at foreldrene egentlig er mer involvert i ungdommenes liv enn det de klarer å gi uttrykk for. Dette kan dermed resultere i at miljøterapeutene oppfatter deres manglende norskkunnskaper som likegyldighet. Som det ble diskutert i funnene var det flere av informantene som fortalte om språklige utfordringer, der jeg stilte spørsmål ved om etniske minoritetsforeldre er mer involvert i deres barns situasjon sammenlignet med etnisk norske foreldre. Jeg tolket utsagnet til Anders som at det kanskje ikke bare var språket som hadde en påvirkning på dette, men at det derimot kunne knyttes opp mot kultur og kulturalisering. Hvis vi tar utsagnet til Berg og Paulsen (2021) i betraktning kan vi se at dette samsvarer, og at det derfor er essensielt for miljøterapeuter å kontinuerlig være bevisst på hvordan man tolker samhandlingen i møte med både ungdommer og deres familier. Det er derfor sentralt å spørre oss om hva som er kulturbetinget og hva som er språkbetinget.

Et annet viktig moment informantene tok opp var bruken av tolk. Som nevnt er språk og kommunikasjon en sentral del av alle mellommenneskelige møter (Berg & Paulsen, 2021, s. 13). Derfor er det legitimt å stille spørsmål ved hvorfor tolk ikke blir tatt i bruk i større grad på barnevernsinstitusjon, når det er en relativt inkorporert praksis i barnevernstjenesten. Informantene ga uttrykk for at det ikke ville la seg gjøre å anvende tolk i samtaler med foreldrene, dette grunnet at det ikke var en praksis som ble brukt på institusjonen. Dette er svært uheldig da tidligere forskning viser at på tross av utfordringer, velger saksbehandlere å ta i bruk tolk, og presiserer viktigheten av det i møte med etniske minoriteter uten felles språk (Križ & Skivenes, 2015, s. 1358). Slik jeg forstår det bunner det i retten å gjøre seg forstått og om retten til å forstå. Den innhentede empirien kan dermed indikere at ikke alle minoritetsforeldre opplever å bli tilstrekkelig forstått i møte med miljøterapeuter på barnevernsinstitusjon.

Videre oppga informantene at kulturforskjeller også var en utfordring i samhandling med foreldre. Dette gikk i hovedsak ut på verdier, kultur og uenigheter knyttet til psykisk helse. Det ble også videre trukket frem at miljøterapeutene selv hadde en viktig rolle for å gjøre samhandlingen og samarbeidet best mulig. Analysen viser at miljøterapeuter ofte mener de har rett i saker der det er uenighet mellom partene, grunnet kulturforskjeller og at miljøterapeuter besitter kunnskap og kompetanse. Dette kan sees i lys av Goffmans beskrivelse av definisjonsmakt. Dette går ut på at miljøterapeutenes versjon av virkeligheten står sterkere enn foreldrenes fordi de innehar kunnskap om hva som er til det beste for ungdommen. Dette kan også knyttes opp mot Foucaults syn på moderne makt. Den beskriver

hvordan ulike institusjoner innehar makt fordi de utøver makt gjennom viten og kunnskap (Frasier, 2009, s. 275-276). Dette kjennes igjen fra datamaterialet da det blir beskrevet at miljøterapeuter kan ha en ovenfra og ned holdning, der den vestlige oppdragerstilen er mer «riktig» enn den fra andre kulturer. Selv om studien baserer seg på miljøterapeuters opplevelser og erfaring kan man ut ifra analysen tolke foreldrenes opplevelser. Foreldrene miljøterapeutene samhandler med blir utsatt for en form for makt der de kan oppleve avmakt og at de kontinuerlig blir fulgt med på. Tembo et al. (2020) sin forskning viste at minoritetsforeldre følte på kontroll i møte med barnevernet og at de kontinuerlig følte seg overvåket. Jeg tolker det slik at disiplinærmakt og panoptikonet spiller inn i foreldrenes situasjon, da maktforholdet skjer implisitt. Det kan derfor tenkes at etniske minoritetsforeldre både i møte med barnevernstjenesten og i møte med barnevernsinstitusjon kan ha de samme opplevelsene.

Et av de viktigste temaene informantene nevnte i forbindelse med utfordringer i samhandling var identitet. Det viste seg at miljøterapeutene opplevde det som vanskelig å arbeide med ungdommer som slet med å finne egen identitet i to ulike kulturer. Informantene beskrev ungdommer som hverken følte seg hjemme i deres opprinnelige kultur eller den norske kulturen. Et moment innen kultur, var at det å stå mellom to kulturer ofte kunne føre med seg psykiske plager hos ungdommen. Yuval-Davis (2006) viser hvor komplekst det kan være å høre til, da ulike aspekter påvirker hvordan tilhørighet blir konstruert. Både individuelle aspekter, gruppetilhørighet, hvor mye maktkapital de besitter og miljøet rundt sitt syn på dette bidrar med å skape tilhørighet (Yuval-Davis, 2006, s. 203). Dette ser man igjen i analysen da flere av informantene fortalte om ungdommer som på flere plan opplevde det vanskelig å finne sin identitet, noe som innebærer det å føle tilhørighet. Stine forteller om ungdommer som har vokst opp i Norge, har norsk språk og ønsker å være slik som sine jevnaldrende. Dette kan være utfordrende for ungdommer som opplever flere kategorier innenfor identitet, tilhørighet til ulike grupper og det politiske aspektet ved tilhørighet (Yuval-Davis, 2006, s. 203-204).

Videre kan identitet knyttes opp mot krysspress og akkulturasjon. Akkulturasjon dreier seg om en «to-kulturalitet» der et individ i større eller mindre grad tar til seg den nye kulturen (Holm-Hansen et al., 2007, s. 39). Dermed kan det informantene forteller tolkes som akkulturasjon. Tidligere forskning viser at akkulturasjon skjer i ulikt tempo mellom foreldre og deres barn, noe som kan føre til økt konflikt mellom generasjonene (Aarset et al., 2008, s.

18). Informantene fortalte at ungdommene følte på et stort press hjemmefra. Dette dreide seg om at foreldrenes forventninger ikke stemte overens med ungdommenes egen oppfatning, fordi de hadde tatt til seg den norske kulturen i større grad enn sine foreldre. Ungdommene hadde dermed et annet syn enn sine foreldre på deres egen situasjon. Det er dermed legitimt å konkludere med at funnene bekrefter tidligere forskning, da Aarset et al. (2008) mener at barn av etniske minoritetsforeldre opplevde mer frihet enn deres foreldre opplevde. Jeg tolker det slik at krysspresset kan sees i sammenheng med foreldrerestriksjoner og negativ sosial kontroll. Disse begrepene dreier seg om kontroll som blir utøvd av foreldre over sine barn. Forskning viser at minoritetsforeldre i større grad enn majoritetsforeldre utøver sosial kontroll (Smette et al., 2022, s. 5; Friberg & Bjørnset 2019, s. 60). Dette kan sees igjen i analysen da informantene nevnte at ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn ofte får deres frihet begrenset, og har ofte foreldre som har satt tydelige grenser og forventninger. Informantene floteller derimot at å beholde sin egen kultur og hvor strengt det er hjemme avhenger av foreldrenes grad av akkulturasjon. Dette kan knyttes opp mot Friberg & Bjørnset (2019) sin rapport som viser at graden av foreldrerestriksjoner påvirkes av ulike forutsetninger som kulturelle forhold, hvor de er fra og hvor integrert de er i den norske kulturen (Friberg & Bjørnset 2019, s. 67). Ifølge kunnskapsdepartementet (2018) kan negativ sosial kontroll og foreldrerestriksjoner ha alvorlige konsekvenser for ungdommer, da det kan påvirke både deres fysiske og psykiske helse (kunnskapsdepartementet, 2018, s. 55). Dette samsvarer med den innhentede empirien da flere av informantene beskriver ungdommer som har det vanskelig og har dårlig psykisk helse nettopp fordi de står mellom to kulturer og er utsatt for negativ sosial kontroll. Dårlig psykisk helse ble også nevnt som en utfordring i samhandling mellom miljøterapeutene og ungdommen. Jeg tolker det slik at ungdommene hadde sammensatte problemer som majoritetsungdom også har, men at det er ekstra utfordrende fordi de i tillegg har kulturelle aspekter som de også er nødt til å ta hensyn til.

I hvor stor grad ungdommene akkulturerer til den norske kultur var også et tema informantene ga uttrykk for at var utfordrende. Informantene forklarte at ungdommer som er oppvokst i Norge, har norske verdier og snakker norsk har et stort ønske om å «være norsk» og gjøre slik som andre norske ungdommer. Samtidig ønsker de å bli anerkjent av familien sin og ikke skuffe dem. Dette samsvarer med forskningen til Aarset et al. (2008), da det viser seg at ungdommer med minoritetsbakgrunn tenker at de i større grad er forpliktet til familien og at de i mindre grad har individuell frihet sammenlignet etnisk norsk ungdom (Aarset et al., 2008, s. 18). Analysen viser at flere av informantene opplevde at mange av ungdommene manglet

fotfeste og ikke fant noen tilhørighet i noen av kulturene. I samsvar med Barrys (1997) modell kan det konkluderes med at flere av ungdommene havner i marginaliseringskategorien. Disse ungdommene kjenner seg hverken igjen i foreldrenes eller den norske kulturen. De er på et sted midt imellom, noe som gjør det vanskelig å tilpasse seg både samfunnet og foreldrenes forventninger (Aarset et al., 2008, s. 19). Informantene fortalte også at det var utfordrende å jobbe med ungdommer som tok avstand fra sin hjemkultur, da det kan oppstå konflikter med foreldrene. Denne gruppen rangerer lavt på livskvalitet og greier seg ikke særlig godt (Aarset et al., 2008, s. 19). Det er dermed en sammenheng mellom forskningen og empirien da informantene uttrykte det spesielt vanskelig å jobbe med disse ungdommene fordi de tar til seg den norske kulturen på bekostning av egen kultur, noe som ofte kan resultere i konflikt med foreldre og øvrig nettverk.

6.2 Kulturelle perspektiver

Nesten alle informantene mente kultur og kulturforskjeller spilte en viktig rolle i det miljøterapeutiske arbeidet. Dette dreide seg i hovedsak om hvordan dette påvirket samhandling, da det ofte kunne oppstå diskusjoner og konflikt som bunnet i ulike syn som er knyttet til kultur. I både barnevernsarbeid og institusjonsarbeid er det viktig å være bevisst på det flerkulturelle samfunnet Norge er (Skytte, 2008, s. 246). Miljøterapeuter er nødt til å veilede og støtte ungdommene i aspekter som kan påvirke deres hverdag og liv. Flere av informantene uttrykte at dette er noe de er nødt til å jobbe mye med, og at dette i mange tilfeller blir satt foran andre mål for ungdommen, slik at de blir forberedt på livet når de ikke lenger bor på institusjon. Språk, kultur, religion og etnisitet er viktige faktorer som miljøterapeutene er nødt til å ta i betraktning og anerkjenne hos ungdommen (Skytte, 2008, s. 247). Ut ifra analysen viser det seg at flere av informantene mener man må være åpen for faktorene nevnt over. På den andre siden blir det også poengtert at man ikke alltid kan eller bør være enig eller åpen for alle holdninger. Dette er spesielt knyttet til sterke meninger hos ungdommen. Kvinnesyn ble nevnt av to av informantene som et tema som var utfordrende å snakke med ungdommen om. Jeg tolket kvinnesyn som vanskelig å snakke om fordi det er et viktig tema å utfordre de på, da slike syn ikke samsvarer med majoritetsbefolkningens holdninger i Norge. Ungdommene kan dermed få problemer senere i livet fordi de kan havne i situasjoner som er utfordrende i henhold til deres meninger og syn. Å skape gode verdier hos ungdommene kan dermed sees som viktigere enn å være kultursensitiv. Dette samsvarer med Berg og Paulsen (2020) sitt poeng om å være «for kultursensitiv». Med dette menes at man

aksepterer synene eller handlingene til ungdommene, fordi man ikke ønsker å opptre diskriminerende. Dette kan igjen føre til at miljøterapeuter aksepterer deres syn på kvinner samtidig som man kanskje ikke ville akseptert dette fra en ungdom uten etnisk minoritetsbakgrunn.

Kultursensitivitet er derimot en sentral del av institusjonsarbeidet, da det dreier seg om å kunne samhandle på en god måte med ungdommer fra ulike kulturer (Jávo, 2010, s. 154). Informantene uttrykte et ønske om at kultursensitivitet ble mer vektlagt på institusjonene. Jávo (2010) hevder at det er fire faktorer som må være til stede for å jobbe kultursensitivt: Bevissthet om eget kulturelt syn, aksept til kulturforskjeller, kunnskap om andre kulturer og å kunne jobbe tverrkulturelt (Jávo, 2010, s. 154). Dermed avhenger det å jobbe kultursensitivt mye om individuelle egenskaper. Dette samsvarer med det informantene fortalte, da personlig egnethet var et begrep som gikk igjen og det ble lagt stor vekt på hvordan ansatte på institusjonen tilnærmet seg ungdommen. Å være for kultursensitiv var også et moment som informantene mente var viktig. Ut ifra analysen later det til å være en forståelse om at kultursensitivitet handler om å ha forståelse og at man kontinuerlig poengterer likhetene. Dette var noen av informantene svært uenige i. Poenget var at forskjellene er viktig å være bevisst på, og heller vise respekt for valg eller utsagn ungdommene kommer med. Dette knyttet til de to førstnevnte faktorene for å definere godt kultursensitivt arbeid.

Analysen viser at informantene mente de selv innehar nok kunnskap om etniske minoriteter til å arbeide med denne gruppen. Skytte (2008) hevder at en essensiell del av arbeidet i møte med etniske minoriteter dreier seg om å være åpen for og anerkjenne andre kulturer (Skytte, 2008, s. 247). Dette kan sees i lys av informantenes kunnskapsforståelse, da flere mente det var viktig å inneha kunnskap om kulturer og kultursensitivitet. Jeg tolker svarene til informantene som at de har et avklart forhold til kultursensitivitet og dens plass i barnevernsarbeid. Det ble også gitt uttrykk for at kunnskapen som burde vektlegges heller burde dreie seg om hvordan man møter ungdommer med etnisk bakgrunn, framfor å kunne masse om ungdommens kultur. Det er med andre ord kulturperspektivet som er viktig. Dette samsvarer med tidligere forskning. Eide et al. (2015) sin kasusstudie viser hvordan omsorgen som blir gitt til ungdommer med minoritetsungdom kan påvirkes av miljøterapeuters forståelse av kulturens betydning i miljøterapi. Videre beskriver den hvor lett det er å vektlegge ungdommens kulturelle bakgrunn, både bevisst og ubevisst (Eide et al., 2015, s. 65)

Fire av informantene var inne på temaet, slik jeg tolker det, kulturalisering. Informantene fortalte at det var viktig for dem å være bevisst på ulike kulturelle faktorer som bakgrunn, religion og kultur. Samtidig poengterte de at det var viktig å ikke sette ungdommene i bås. Dette kan sees i sammenheng med kulturkompetanse-diskursen da den ofte kan føre til at man generaliserer et individs sosiale problemer basert på gruppen, religionen eller landet de er fra eller hører til (Rugkåsa, 2018, s. 184). Det at informantene er bevisst på dette i sitt arbeid er viktig, da flere uttrykte at de har opplevd kollegaer gjøre dette, eller at de kanskje til og med har gjort det selv. Videre kom det frem i analysen at atferd, utagering eller psykiske problemer i mange tilfeller kan være kulturbetinget. Ut ifra analysen tolker jeg det som utfordrende å finne en balanse i det kultursensitive arbeidet. Rugkåsa (2018) poengterer at kulturkompetanse er svært viktig i sosialt arbeid, men at det viktigste er hvordan man bruker den. Man må være bevisst sine antakelser, samtidig som man ikke er for sensitiv da dette kan føre til at man aksepterer atferd som man ikke hadde akseptert hos majoriteten. Dette kan igjen føre til at man setter en standard for hva som er god omsorg for minoritetsungdom og hva som er god omsorg for majoritetsungdom.

Det ble også nevnt av informantene at ansatte som innehar mye kunnskap om etniske minoriteter ofte kan sette ungdommene i bås. Dette blir begrunnet med at de ansatte baserer sine valg på tidligere erfaringer og forforståelser fordi de for eksempel tidligere har jobbet med en ungdom med samme kulturelle bakgrunn som nåværende ungdom. Dette kan også skje hvis ungdommen gjør noe som er typisk for den kulturelle gruppen den ungdommen tilhører, da spesielt hvis det stemmer overens med forskning eller teori. Dette kan sees opp mot Rugkåsa (2018) sin problematisering av hvordan mer kunnskap nødvendigvis ikke gjør barnevernsarbeidet bedre. For mye kultursensitivitet i samhandling med etniske minoriteter kan resultere i at man legger for stor vekt på hvordan man møter «den andre». Dette fører til at man har en annen tilnærming til etniske minoriteter enn man har til majoriteten. Videre fører dette til at man setter en standard for hva miljøarbeidere ser på som god omsorg for de ulike gruppene basert på kulturell bakgrunn (Rugkåsa, 2018, s. 181).

7. Avslutning

For dette forskningsprosjektet har jeg valgt å utforske hvordan ansatte på barnevernsinstitusjon opplever sin egen rolle som miljøterapeut i møte med ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn. Dette ble gjort ved å bruke kvalitativ metode med semi-strukturerte livsverdenintervju som datainnsamlingsmetode. Analysen ble gjort ved bruk av en tematisk analysetilnærming. Ut ifra analysen viser det seg at miljøterapeuter opplever det som relativt likt å jobbe med ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn som det er å jobbe med etnisk norsk ungdom. På tross av dette indikerer funnene at samhandlingen påvirkes av både språklige, kulturelle og individuelle faktorer.

Disse faktorene viser at det forekommer visse utfordringer i arbeidet med denne gruppen. Utfordringene er knyttet til språklige barrierer, akkulturasjon, holdninger, samarbeid med foreldre, kulturforskjeller og psykisk helse. Informantene mente disse momentene var utfordrende, men så samtidig flere dimensjoner innenfor kultur og at de gjør sitt beste for å være bevisst sin rolle i det multikulturelle samfunnet og i institusjonsarbeidet. Det viser seg dermed at på tross av utfordringene viser informantene stor forståelse for andre kulturer og ser ungdommens utfordringer i sammenheng med deres kulturelle bakgrunn, både på godt og vondt. Dette samsvarer med forskningen som er referert til i diskusjonsdelen, da det viser seg at det er sammenhenger mellom informantenes opplevelser av utfordringer i minoritetsarbeidet og den presenterte forskningen og teorien.

Fordi forskning og funn samsvarer er det dermed legitimt å gå ut ifra at dette forskningsprosjektet viser et korrekt bilde av hva som er utfordrende i samhandling med etniske minoriteter da temaet tidligere har blitt problematisert i barnevernssammenheng. På den andre siden er størrelsen på utvalget relativt lite, og kan dermed ikke sies å representere hva som er sant for alle miljøterapeuter på barnevernsinstitusjon i samhandling med etnisk minoritetsungdom. Det kan tenkes at hvis forskningen etterprøves med et annet utvalg ville dette resultert i andre funn enn de som kom til syne i dette prosjektet. Det kan derimot antas at funnene kan gi et innblikk i og en forståelse for hvordan det er å jobbe med minoritetsungdom i institusjonsarbeidet. Dette er da å regnes som kunnskap da informantenes livsverden er beskrevet slik som de opplever sin situasjon.

Studiens overordnede formål var å bidra med forskning på temaet etnisk minoritetsungdom på institusjon, gjennom å belyse hvordan miljøterapeuter opplever sin situasjon. Jeg ønsket å forske på dette for å bidra med økt kunnskap innenfor akademia, da jeg selv har savnet teori på temaet. Hensikten var dermed at miljøterapeuter har mulighet til å anvende forskning i sitt arbeid på barnevernsinstitusjon. Andre tilnærminger for forskningsprosjektet som hadde vært interessant å inkludere hadde vært å intervjuer også personer med minoritetsbakgrunn som har bodd på barnevernsinstitusjon. Å belyse deres opplevelser ville bidratt med å forstå deres perspektiver og deres opplevelse av å bo på institusjon. Dette hadde vært fruktbart for studien da de har en spesiell innsikt som hadde vært interessant å se i sammenheng med det miljøterapeutene fortalte.

8. Litteraturliste

- Aarset, M. F. (2020). «Å holde hverdagslivet sammen». *Hjem, familie og tilhørighet blant etterkommere av innvandrere fra India og Pakistan*. Norsk antropologisk tidsskrift. 31 (1-02), s. 48-62. DOI: <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2898-2020-01-02-05>
- Aarset, M. F., Lidén, H., Seland, I., & Institutt for samfunnsforskning. (2008). *Ungdom med innvandrerbakgrunn: verdier, normdannelse og livsvalg - en kunnskapsstatus* (Vol. 10-2008, s. 88). Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2020 2. januar). *Barnevernsinstitusjoner*.
https://www.bufdir.no/barnevern/tiltak_i_barnevernet/barnevernsinstitusjoner/
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2022, 28. februar). *Barn og unge i institusjon*.
https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barn_og_unge_med_tiltak_fra_a_barnevernet/barn_i_institusjon/
- Barneombudet. (2020). *De tror vi er shitkids. Rapport om barn som bor på barnevernsinstitusjon*. Barneombudet. ISBN: 978-82-7987-210-8.
<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/De-tror-vi-er-shitkids.pdf>
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester*. (LOV-1953-07-17-14). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>
- Bath, H. (2015). *The Three Pillars of TraumaWise Care: Healing in the Other 23 Hours*. *Reclaiming Children and Youth*, 23(4), 5.
- Berg, B., & Ask, T. (2011). *Minoritetsperspektiver i sosialt arbeid*. Universitetsforlaget.
- Berg, B & Paulsen, V. (2021). *Møter mellom minoriteter og barnevernet*. Universitetsforlaget.
- Berry, J. (1997). *Immigration, Acculturation, and Adaptation*. *Applied Psychology*, 46 (1), s. 5–34. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in psychology* 3(2), s. 77–101.
DOI: 10.1191/1478088706qp063oa.
- Christiansen, Ø. (2015). *Hjelpetiltak i barnevernet: en kunnskapsstatus* (p. 157). Uni Research Helse, Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU Vest).
- Dahl, Ø. (2019). *Makt og Avmakt*. Nasjonal digital læringsarena. <https://ndla.no/article/12295>.
CC BY-NC-ND 4.0.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. (5. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. (5. utg.) NESH.
- Eide, K., Rugkåsa, M., & Ylvisåker, S. (2015). *Omsorg for andre(s) barn*.
<http://hdl.handle.net/11250/2438366>
- Fellesorganisasjonen (FO). (2019). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. <https://www.fo.no/yrkesetikk/fo-yrkesetisk-grunnlagsdokument-2019-2023-article6951-1346.html>
- Fraser, N. (2009). *Foucault om moderne makt; empiriske innsikter og normative forvirringer*. Tidsskriftet Agora. 2–3, s. 269-289.
- Friberg, J. F. & Bjørnset, M. (2019). *Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll*. (Fafo-rapport 2019:01). Fafo. <https://www.fafo.no/images/pub/2019/20698.pdf>
- Foucault, M. (1994). *Overvåkning og straff*. Gyldendal.
- Holm-Hansen, Haaland & Myrvold. (2007). *Flerkulturelt barnevern*. Norsk institutt for by- og regionforskning. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/5705>

- Ihle, R. (2008). *Søkelys, perspektiver på arbeid med etniske minoriteter i velferdstjenestene*. Høyskoleforlaget.
- Jávo, C. (2010). *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer: transkulturell forståelse, veiledning og behandling*. Universitetsforlaget.
- Križ, K., & Skivenes, M. (2010). *Lost in translation: how child welfare workers in Norway and England experience language difficulties when working with minority ethnic families*. *The British Journal of Social Work*, 40(5), s. 1353–1367. DOI: <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcp036>
- Kunnskapsdepartementet. (2018). *Integrering gjennom kunnskap*. Regjeringens integreringsstrategi 2019–2022. <https://www.regjeringen.no/contentassets/710bc325b9fb4b85b29d0c01b6b6d8f1/regjeringens-integreringsstrategi-20192022.pdf>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2018) *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. utg.) Gyldendal Akademisk.
- Maguire, M., & Delahunt, B. (2017). *Doing a Thematic Analysis: A Practical, Step-by-Step Guide for Learning and Teaching Scholars*. Dundalk Insitute of Technology. 8(2).
- Mik-Meyer, N., & Villadsen, K. (2007) *Magtens former: sociologiske perspektiver på statens møte med borgeren*. Reitzel.
- Rettighetsforskriften. (2011). *Forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevernsinstitusjon*. (LOV-1992-07-17-100-§5-9) Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/2011-11-15-1103>
- Rogers, M. (1977). *Goffman on Power*. *The American Sociologist*, 12(2), s. 88–95.
- Rugkåsa, M., Eide, K., & Ylvisaker (2015). *Barnevernsarbeideres møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn*. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, (2), s. 98-106

- Rugkåsa, M. (2018). *Etniske minoriteter og sosialt arbeid*. Tidsskrift for velferdsforskning, 2, 180–185. DOI: <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2018-02-06>
- Skytte, M. (2008). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (2. utg.). Gyldendal akademisk.
- Skårderud, F., & Sommerfeldt, B. (2013). *Miljøterapi boken: Mentalisering som holdning og handling* (MBT-M). Gyldendal akademisk.
- Smette, I., Hyggen, C., & Bredal, A. (2021). *Foreldre restriksjoner blant minoritetsungdom: omfang og mønstre i og utenfor skolen*. Tidsskrift for samfunnsforskning, 62(1), s. 5–26. DOI: <https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2021-01-01>
- Sommerfelt, A., & Schackt, J. (2021, 15 april). *Etnisk gruppe*. Store norske leksikon.
- Statistisk sentralbyrå. (2022, 7. Februar). *Befolkning Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse – en innføring i kvalitativ metode*. (4. utg.). Fagbokforlaget.
- Tembo, M., Studsrød, I., & Young, S. (2020). *Governing the family: immigrant parents' perceptions of the controlling power of the Norwegian welfare system*. European Journal of Social Work, 24 (3), s. 492–503. DOI: <https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1738349>
- Ugelvik, T. (2019). *Sosial kontroll* (p. 278). Universitetsforlaget.
- Universitetet i Stavanger. (6. April 2022). <https://www.uis.no/nb/student/behandling-av-personopplysninger-i-bachelor-og-masteroppgaver-ved-uis>
- Vassenden, A. (2011). *Hvorfor en sosiologi om norskhet må holde norskheter fra hverandre*. Sosiologi i dag. 41 (3-4) s. 156-182.

Yin, R. K. (2011). *Qualitative research from start to finish*. (1. utg.) The Guilford Press.

Yuval-Davis, N. (2006). *Belonging and the politics of belonging*, *Patterns of Prejudice*. 40 (3), s. 197-214. DOI: <https://doi.org/10.1080/00313220600769331>.

9. Vedlegg

9.1 Informasjonsskriv for studien

Informasjonsskriv for forskningsprosjektet Ungdommer med minoritetsbakgrunn i barnevernet

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å utforske hvordan ansatte på barnevernsinstitusjoner jobber med etniske minoriteter, og hvordan de selv opplever sin rolle som miljøterapeut i møte med denne gruppen ungdommer. I dette skrivet får du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med masteroppgaven er å utforske hvordan ansatte på barnevernsinstitusjoner jobber med etniske minoriteter, og hvordan de selv opplever sin rolle som miljøterapeut i møte med denne gruppen ungdommer. Jeg ønsker å finne svar på eventuelle utfordringer som kan oppstå, og i hvilken grad de ansatte føler de klarer å håndtere disse. Hvordan spiller kultursensitivitet, for forståelse, foreldresamarbeid og institusjonssamarbeid seg ut i arbeidshverdagen til de ansatte på institusjonen? Formålet med dette forskningsprosjektet er å rette søkelys mot minoritetsungdom på barnevernsinstitusjoner i Norge. Ved å forske på dette temaet vil en kunne skape en bredere forståelse for hvordan det er å arbeide med denne gruppen, og hvilke utfordringer som eventuelt kan oppstå i sosialarbeideres arbeidssituasjon. Problemstillingen for masteroppgaven lyder dermed som følger:

«Hvordan opplever ansatte ved barnevernsinstitusjoner sin egen rolle som miljøterapeut i møte med ungdommer med minoritetsbakgrunn?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger er ansvarlig for forskningsprosjektet, og doktorgradsstipendiat Ayan Abdi Mohamoud Handulle er veileder for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget for prosjektet er ansatte ved barnevernsinstitusjoner som jobber eller har erfaring med ungdommer med minoritetsbakgrunn. Utvalget er trukket fra eget nettverk og arbeidsplass.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du ønsker å delta i prosjektet, innebærer det at du vil bli intervjuet. Intervjuet vil vare mellom 45 og 60 minutter. Intervjuet inneholder spørsmål om hvordan du opplever arbeidshverdagen din i møte med ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn. Dine svar fra intervjuet vil bli tatt opp og transkribert, og vil deretter bli slettet. Det vil også bli tatt notater under intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Ved behandlingsansvarlig institusjon – Universitetet i Stavanger – vil Andrea Silvander og Ayan Abdi Mohamoud Handulle ha tilgang til dine personopplysninger.

- For å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til dine personopplysninger vil jeg erstatte navn og kontaktopplysninger med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.
- Når intervjuet er gjennomført vil jeg så fort som mulig transkribere og kryptere opptaket, slik at ingen har mulighet til å finne ut av hvem som er intervjuet. Opptaket vil bli slettet så fort filene er kryptert.
- Deltakere av prosjektet vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon, da ingen personopplysninger vil publiseres.

- Dataen vil bli tatt opp på en smarttelefon applikasjon der lydfilen vil bli kryptert og sendt til et nettskjema. Dette for å lagre opptaket på en sikker plass.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er mai 2022. Videre oppbevaring av personopplysninger vil ikke være nødvendig og vil bli sletter etter at oppgaven er godkjent.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Stavanger ved Ayan Abdi Mohamoud Handulle: ayan.handulle@uis.no
- Universitetet i Stavanger ved Andrea Silvander: andrea_silvander@hotmail.com
- Universitetet i Stavangers personvernombud: personvernombud@uis.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Ayan Abdi Mohamoud Handulle

Student

Andrea Silvander

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Ungdommer med minoritetsbakgrunn i barnevernet*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervjuet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

9.2 Intervjuguide

Intervjuguide for forskningsprosjektet Ungdommer med minoritetsbakgrunn i barnevernet

Introduksjon:	Begge parter introduserer seg for hverandre. Takker for deltakelse.
Om prosjektet:	Forklarer hva oppgaven går ut på: «Jeg skriver en masteroppgave som handler om ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn. Prosjektet går i hovedsak ut på å tilegne meg kunnskap om hvordan det er å jobbe med ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn. Prosjektets problemstilling er: hvordan opplever ansatte ved barnevernsinstitusjoner sin egen rolle som miljøterapeut i møte med ungdommer med minoritetsbakgrunn.»
Bruk av innhentet data:	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg vil innhente empiriske data om hvordan ansatte på barnevernsinstitusjoner føler og tenker om egen situasjon i møte med minoritetsungdom. - Dataen vil bli analysert i lys av allerede publisert forskning, for å se om det er sammenheng mellom svarene fra egen empiri og forskning. - Funnene fra prosjektet vil bli analysert og presentert, for å belyse temaet ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn.
Informasjonsskriv og samtykke:	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg vil understreke at det er helt frivilling å delta, og at du når som helst i løpet av prosjektet kan trekke deg fra studien. - Alle data vil bli anonymisert og kodet, og ingen personopplysninger vil bli publisert. - Har du noen spørsmål eller er det noe som er uklart?

Taushetsplikt:	<p>Jeg vil gjøre intervjupersonen oppmerksom på at jeg har taushetsplikt om alt som blir snakket om i intervjuet.</p> <p>Minner også intervjupersonen om taushetsplikten sin, og forklarer at det er viktig å ikke gå for detaljert inn i personopplysninger når de bruker eksempler med ungdommer de har jobbet med.</p>
Bakgrunnsopplysninger:	<ul style="list-style-type: none"> - Hva er ditt utdanningsnivå? - Hvilken profesjon tilhører du? - Hva er din stillingsbeskrivelse? - Hvor mye erfaring har du med arbeidet med etniske minoriteter og hvor lenge har du jobbet på barnevernsinstitusjon?
Introduksjon:	<p>«Kan du først fortelle fritt om hvordan du opplever å jobbe med ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn?»</p>
Tema 1: I møte med ungdommen	<p>«Det første temaet jeg ønsker å snakke med deg om er samhandlingen mellom deg og ungdommene. Kan du fortelle litt om hvordan du som miljøterapeut/ miljøarbeider opplever å arbeide med dem?»</p>
Utdypende spørsmål:	<ul style="list-style-type: none"> - Hva syns du er mest utfordrende med å jobbe med ungdommer med minoritetsbakgrunn? - Opplever du at det er forskjell mellom å jobbe med etisk minoritetsungdom og etnisk norsk ungdom? - Hvordan opptrer du for at samhandlingen mellom deg og ungdommene skal fungere på best mulig måte? - Hvordan vil du beskrive samhandlingen mellom deg og etniske minoritetsforeldre?

	- I hvilken grad tror du tillit og relasjon er viktig i samhandling med ungdommer?
Tema 2: Kulturforskjeller	«Nå har vi snakket litt om hvordan det er å jobbe med denne gruppen ungdom. Det neste tema jeg ønsker å høre fra deg om er kultur og kulturforskjeller. Kan du fortelle litt om hvordan du opplever dette temaet?»
Utdypende spørsmål:	<ul style="list-style-type: none"> - Hvilke aspekter ved kulturforskjeller er mest utfordrende? - Vil du si at kultur og kulturforskjeller er en utfordring i samhandling med ungdommer med minoritetsungdom? - Hvordan opplever du at du kan forstå ungdommens synspunkter hvis dere er uenige når det kommer til kulturforskjeller? - Er kultur et tema som det fokuseres på fra institusjonens side?
Tema 3: Kjennskap til etniske minoriteter	«Nå har vi pratet litt om dine opplevelser rundt samhandling med etniske minoritetsforeldre Videre ønsker jeg å gå nærmere inn på kjennskapet du har til denne gruppen. Kunne du snakket litt fritt om dette temaet?»
Utdypende spørsmål:	<ul style="list-style-type: none"> -Føler du selv at du har nok kunnskap om etniske minoriteter? Dette kan være alt fra skolegang, kurs og livserfaringer. -Hvilke egenskaper mener du er sentrale når man arbeider med ungdom med minoritetsbakgrunn? -Er det noen kunnskapshull du kunne ønske du kunne tette, eller noe du ønsket å vite før du startet å jobbe med etniske minoriteter? - Hvilke erfaringer mener du er det viktigste du har lært gjennom dine erfaringer med å jobbe med denne gruppen?

	<p>-Det er mye snakk om kunnskapshull i barnevernet, og at det er mangel på kulturkompetanse. Hvordan opplever du dette?</p>
Avslutning:	<ul style="list-style-type: none"> - Har du noe du ønsker å tilføye eller er det noe du føler kan ha blitt misforstått i dine beskrivelser? - Minner intervjupersonen om samtykket, og at det når som helst kan bli trukket. - Gledelig ta kontakt om intervjupersonen har spørsmål eller ønsker å tilføye noe til intervjuet. - Takker for deltakelse.

9.3 Godkjenning fra NSD

03.05.2022, 12:22

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Vurdering

Referansenummer

535033

Prosjekttittel

Masteroppgave: Ungdommer med minoritetsbakgrunn i barnevernet

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Stavanger / Det samfunnsvitenskapelige fakultet / Institutt for sosialfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Ayan Abdi Mohamoud Handulle, ayan.handulle@uis.no, tlf: 51831262

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Andrea Silvander, andrea_silvander@hotmail.com, tlf: 91106518

Prosjektperiode

10.01.2022 - 31.05.2022

Vurdering (1)**21.03.2022 - Vurdert****OM VURDERINGEN**

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne

avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger, og særlige kategorier av personopplysninger om rasemessig og etnisk opprinnelse frem til 31.05.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

For særlige kategorier av personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

- om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Vi vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos oss: Sturla Herfindal